

Brüssel, 1.7.2020
COM(2020) 274 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**jätksuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalsed õiglust ja vastupanuvõimet toetava
Euroopa oskuste tegevuskava kohta**

{SWD(2020) 121 final} - {SWD(2020) 122 final}

„Parim investering tulevikku on investering inimestesse. Euroopa konkurentsivõime ja innovatsiooni tõukejõud on oskused ja haridus. Kuid Euroopa ei ole selleks veel täiesti valmis. Teen nii, et kasutaksime kõiki meie käsutuses olevaid vahendeid ja fonde selle tasakaalu parandamiseks.“

President Von der Leyen

„Igaühel on õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ning elukestvatele õppele, et säilitada ja omandada oskused, mis võimaldavad ühiskonnas täielikult osaleda ja aitavad suunduda edukalt tööturule.“

Euroopa sotsiaalõiguste samba 1. põhimõte

Me elame üleminekute ajajärgul. Paralleelselt toimuvad rohe- ja digiüleminek kujundavad ümber seda, kuidas me elame, töötame ja suhtleme. ELi liigub ressursitõhusa, ring-, digi- ja kliimaneutraalse majanduse suunas ning tehisintellekt ja robotika võetakse üha laiemalt kasutusele. Sellises olukorras tekib tõenäoliselt uusi töökohti,¹ samal ajal kui varasemad töökohad muutuvad või isegi kaovad. Demograafilised muudatused on tekitanud olukorra, kus Euroopa peaks kõiki oma talente ja kogu mitmekesisust ära kasutama. Samal ajal kaasneb selliste muudatustega ka uute töövõimaluste teke hõbeda- ja hooldusmajanduses. Arvestades neid üleminekuid, **tuleb kõik oskustega seonduv täielikult ümber mõelda**, et oskuste potentsiaali täielikult ära kasutada.

COVID-19 pandeemia on digiüleminekut kiirendanud. Kaugtöö ja distantsõpe on saanud ELis miljonite inimeste jaoks teiseks reaalsuseks, kuid samas on ilmnunud ka meie praeguse digivalmisoleku piiratus. Kuna paljudel inimestel ei ole nõutaval tasemel digioskusi või nad on töökohtadel või koolis digiüleminekust maha jäänud, on praegune digioskuste nappus pandeemia tõttu pigem süvenenud ning tekkimas on uus ebavõrdsus.

Pandeemia on oluliselt mõjutanud ka paljude inimeste karjäärivõimalusi ELis. Praegu prognoositakse, et ELi SKP väheneb 2020. aastal üle 7 % ja töötus suureneb 9 %ni, võrreldes 6,6 %ga 2019. aasta lõpus. Mõnes riigis on olukord veelgi drastilisem. Komisjoni hinnangud² näitavad, et mõnes sektoris võib reaalne kogulisandväärtus prognooside kohaselt 2020. aastal eriti palju väheneda ning võrreldes 2019. aasta tasemega võib langus ulatuda 20 %-st kuni 40 %-ni. Teatavate majandussektorite käive võib väheneda 2020. aasta teises kvartalis isegi rohkem kui 70 %. Sellistest sektoritest oluliselt sõltuva majandusega riikidel ja piirkondadel läheb taastumine keerulisemalt.

Et olukorraga toime tulla ja kaksiküleminekuga edasi minna, pakkus komisjon välja ulatusliku taastepaketi, mille abil ehitada järgmiste põlvkondade jaoks üles jätkusuutlikum, vastupanuvõimelisem ja õiglasem Euroopa³. Kui Euroopa hakkab taastumise suunas liikuma, muutub oskuste parandamine ja kohandamine hädavajalikuks. See on oluline ka selleks, et EL saaks geopoliitilise osalejana täita oma juhtrolli ülemaailmses taastumises.

¹ Enne COVID-19 pandeemia puhkemist prognoositi, et 2030. aastaks luuakse juurde miljon töökohta. (Euroopa tööhõive ja sotsiaalarngu 2019. aasta aruanne.) Samuti leiti, et tänu selliste tehnoloogiate kasutuselevõtule luuakse järgmise viie aasta jooksul maailmas peaaegu 60 miljonit uut töökohta.

² „Taastumisvajaduste kindlakstegemine“, komisjoni talituste töödokument (2020) 98 final.

³ COM(2020) 442 final.

Praegu vajab EL rohkem kui kunagi varem oskuste paradigma muutust. See peaks sisaldama julget oskuste tegevuskava selliste töökohtade jaoks, mille abil edendada kaksiküleminekut ja tagada taastumine COVID-19 pandeemia sotsiaalmajanduslikust mõjust ning saavutada järgmisi eesmärke.

- **Jätkusuutliku konkurentsivõime tugevdamine.** Pikaajalise ja jätkusuutliku majanduskasvu, tootlikkuse ja innovatsiooni jaoks ning seega igas suuruses ettevõtete, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) konkurentsivõime seisukohast on oskused ja elukestev õpe otsustava tähtsusega⁴. Kui anda inimestele õiged oskused, saavad nad tõhusamalt töötada ja saada kasu edasijõudnud tehnoloogiast⁵ ning suudavad ületada peamised takistused äriliste investeeringute ees,⁶ ühtlasi hoiab see ära ebakõlad tööturul⁷ ning loob aluse teadus- ja arendustegevuseks ning ettevõttepõhiseks innovatsiooniks. Ainult õigete oskustega saab Euroopa tugevdada oma positsiooni ülemaailmses konkurentsisis ning jätkata rohe- ja digiüleminekul suunatud majanduse elavdamist. Eelkõige tähendab see, et Euroopa roheline kokkulepe kui ELi majanduskasvu strateegia viiakse ellu ELi uues tööstusstrateegias määratletud strateegilistes sektorites ja ökosüsteemides.
- **Sotsiaalse õigluse tagamine** Olenemata inimeste praegusest oskuste tasemest või kvalifikatsioonist on juurdepääs täiendus- ja ümberõppe võimalustele väga oluline kümnete miljonite töötajate jaoks, kes töötavad lühendatud tööajaga või on töötud. Euroopa taastumine on edukas ainult siis, kui see on sidus ja kedagi ei jäeta kõrvale. Kui inimesel on õiged oskused, on tal lihtsam jääda kindlaks ühele töökohale või töökohavahetust korraldada. See tähendab, et võrdne juurdepääs täiendusõppe võimalustele peab olema tagatud kõigile inimestele, olenemata nende soost, rassilisest või etnilisest päritolust, usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest, sealhulgas madala kvalifikatsiooniga või väheste oskustega täiskasvanutele ja rändetaustaga inimestele. Hõlmatud peaks olema ka kogu EL alates suurlinnadest kuni maa- ja rannikualade ning äärepoolseimate piirkondadeni.
- **Meie vastupanuvõime suurendamine.** Viimastel kuudel on teatavate elukutsete esindajate töökoormus oluliselt suurenenud. Eelkõige võib näiteks tuua tervishoiu- ja hooldustöötajad, samuti jaemüügi-, transpordi-, sotsiaal- ja sanitaarteenuste valdkonna töötajad ning õpetajad ja koolitajad. Selleks et tagada kriisi ajal kodanikele tõhus juurdepääs põhilistele tervishoiu-, sotsiaal- ja haridusteenustele, on oluline, et kõnealustes strateegilistes sektorites oleks piisav hulk kvalifitseeritud töötajaid. Üksikisiku jaoks tähendab vastupanuvõime parandamine oskuste abil seda, et ta sõltub vähem turutingimustes ja suudab elu ja töökohavahetustega paremini toime tulla. Lisaks on COVID-19 pandeemia osutanud vajadusele olla digitaalselt valmis haridus- ja äritegevuse jätkamiseks. IT-taristu ja e-süsteemidega seotud probleemid on toonud esile vajaduse parandada inimeste valmisolekut ja reageerimisvõimet küberturvalisuse valdkonnas.

Edu saavutamiseks peab elukestev õpe saama Euroopas reaalsuseks. Kõigil eurooplastel peaks olema juurdepääs atraktiivsetele, uuenduslikele ja kaasavatele õppeprogrammidele ka seetõttu, et oskused aeguvad kiiremini. Endiselt on põhjaneva

⁴ Euroopa Komisjon (2017) „Investeeringud inimkapitali – haridusse tehtavate riiklike kulutuste tõhususe hindamine“, eurorühma 6. novembri 2017. aasta märgukiri.

⁵ Woessmann, L., The Economic Case for Education, EENEE Analytical Report nr 20, Ifo Institute and University of München, 2017.

⁶ Euroopa Investeerimispank 2017. aasta investeerimisuuringu märkis peaaegu 80 % ettevõtetest, et kvalifitseeritud töötajate puudus takistab neil investeeringute tegemist.

⁷ Euroopa Komisjon (2014) „Hariduse majanduslik mudel“. Taustdokument, mille koostasid komisjoni talitused, et anda teavet nõukogus 12. detsembril 2014 toimuvaks poliitiliseks mõttevahetuseks.

tähtsusega hariduse omandamine noores eas, kuid sealt peaks alles algama elu täis õppimist: alates alusharidusest ja lapsehoiust kuni alg- ja keskhariduseni ning tehnilise, kutsehariduse ja -õppe ning kolmanda taseme hariduseni täiskasvanuõppes. Oluline on **õppida kogu elu jooksul**, kaasa arvatud vanemas eas. Igal aastal osaleb õppetegevuses vähem kui kaks täiskasvanut viiest. Sellest ei piisa meie majanduse taaskäivitamiseks ning rohe- ja digiülemineku eeliste ärakasutamiseks. Igal inimesel ELis peaks olema võimalus ja õigus täiendus- ja ümberõppele.

Töök vajalikud oskused peaksid olema selle püüdluse juhtpõhimõte. See tähendab, et tuleb alustada iga inimese oskuste kaardistamisest, pakkuda sihipäraselt koolitust, mis vastab konkreetsetele täiendus- ja ümberõppevajadustele, ning aidata üksikisikul leida tööturul vajalikku tööd.

Kuigi oskustega seotud poliitika puhul jääb enamik vastutusest riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi vastutusalasse, on Euroopal siiski oluline roll. Paljud inimesed töötavad väikeettevõtetes, mis kuuluvad kogu Euroopat hõlmavatesse väärtusahelatesse. Kõigis sektorites – autotööstusest tekstiilitööstuseni ja ravimitööstusest energiatööstuseni – on olemas Euroopa talendiahel. Selle ahela tugevdamine toetab ühtset turgu ja meie majanduse vastupanuvõimet. EL saab julgustada ja toetada liikmesriike, et viimased rakendaksid samasuunalist poliitikat ja tegeleksid tõhusalt kaksikülemineku ja tugevdaksid meie majanduse ja ühiskonna vastupanuvõimet.

Väärtuslikku toetust annab Euroopa ka oma eelarvest. Komisjoni ettepanekus **ELi taasterahastu „Next Generation EU“**⁸ kohta kasutatakse ELi eelarvet selleks, et toetada liikmesriikide majanduse taastumist ja hoogustada majanduse elavdamist. Uue pikaajalise 1,1 triljoni euro suuruse eelarvega, mida täiendati sihtotstarbelise ajutise ELi taasterahastuga, mille maht on 750 miljardit eurot, püüab EL investeerida jätkusuutlikku, kaasavasse ja õiglasesse taastumisse. Nende ettepanekute keskmes on investeerimine oskustesse. Selline investeerimine annab liikmesriikidele enneolematu võimaluse rahastada oskusi käsitlevat poliitikat, mis tugevdab vastupanuvõimet majandusvapustustele ja suutlikkust praegusest majanduslangusest kiiremini üle saada ja teha kaksiküleminek.

Uus oskuste tegevuskava lähtub 2016. aastal vastu võetud oskuste tegevuskavast⁹, mis avas Euroopa majanduse taastekava potentsiaali, ja põhineb alljärgnevalt loetletud viiel alustalal.

⁸ COM(2020) 441 final/2.

⁹ COM(2016) 381 final.

Kutsuda üles ühistegevusele, mobiliseerides ettevõtteid, sotsiaalpartnerid ja sidusrühmad, et teha koostööd, eelkõige ELi tööstuse ökosüsteemides ja väärtusahela ulatuses

Määrata kindlaks selge strateegia, millega tagada, et oskuste abil jõutakse töökohtadeni

Aidata inimestel kujundada oma oskusi läbi elu, tehes seda keskkonnas, kus elukestev õpe on normiks

Teha kindlaks **rahalsed vahendid, millega edendada oskustesse tehtavaid investeeringuid**

Seada ulatuslikud eesmärgid seoses täiendus- ja ümberõppega järgmise viie aasta jooksul

Uue oskuste tegevuskavaga viiakse ellu Euroopa sotsiaalõiguste sammas ja eelkõige selle esimene põhimõte, milles sätestatakse õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvatele õppele. Uus oskuste tegevuskava on kindlalt seotud **Euroopa roheline kokkulepe**¹⁰ uue **digistrateegia**¹¹ ning uute **tööstus- ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate strateegiatega**,¹² kuna oskused on nende edu võti. Lisaks toetatakse kõnealusel tegevuskavas täna komisjonis vastu võetud nõukogu soovitusel ettepanekut „**Töösilla kohta, millega tugevdatakse noortegarantiid**“ ning võetakse arvesse **demograafiliste muutuste mõju käsitleva hiljutise aruande**¹³ järeldusi. **Uues ringmajanduse tegevuskavas ja ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegias aastani 2030** rõhutatakse samuti oskuste kesksel rollil üleminekul rohemajandusele.

See on seotud muude poliitiliste algatustega, mis toetavad elukestva õppe lähenemisviisi. Et anda haridusvaldkonnale uut hoogu, tehakse täiendavaid ettepanekuid, näiteks algatus viia **Euroopa haridusruum 2025**. aastaks tegelikult ellu, kõrvaldades õppimise ees seisvad takistused kogu liidus ning edendades innovaatilist ja kaasavat haridust ja koolitust kõigi jaoks. Ka **Euroopa teadusruum** edendab talentide täiendus- ja ümberõpet, tehes seda eelkõige akadeemilistes ringkondades. Need algatused aitavad üheskoos kujundada Euroopas elukestva õppe kultuuri, edendada nõudluspõhist lähenemisviisi, mille eesmärk on tugevdada koostööd tööstussektoriga ja suurendada kodanike töelesobivust.

¹⁰ Komisjoni teatis – Euroopa roheline kokkulepe, COM(2020) 640 final.

¹¹ Euroopa digistrateegia, 2020 <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/content/european-digital-strategy>.

¹² COM(2020) 102 final ja COM(2020) 103 final.

¹³ COM(2020) 241 final.

1. KOOSTÖÖ OSKUSTE PAKTI RAAMES

Oskustesse tehtavate investeringute mõju aitab suurendada ka ühismeetmete hoogustamine. Oskustega seotud poliitikasuunad ja meetmed on jagatud paljude osalejate vahel. Ministeeriumid, haridus- ja koolitusasutused, tööstussektor ise, teadusasutused, sotsiaalpartnerid, kaubanduskojad ja tööhõiveametid on vaid paljud neist, kes aitavad kaasa sellele, et täiendus- ja ümberõpe saaks reaalsuseks. Kooskõlastatud jõupingutused aitavad tuua selgust üksikisikutele ja ettevõtetele kogu väärtusahelas, vähendada kulusid ja keskenduda prioriteetidele.

Edukad oskusprogrammid võimaldavad ühendada eri etappe, et toetada iga töötaja täiendus- või ümberõpet: tehakse kindlaks oskused, mida on vaja kaksiküleminekuks, arendatakse neid oskusi sihipäraste koolitusprogrammide kaudu ja toetatakse nende kasutamist töökohal või luuakse nende abil uusi töökohti.

Oskuste tegevuskava esimene alustala on koostöö edendamine oskuste pakti kaudu.

Meede 1 – Oskuste pakt

Paktiga tehakse ühiseid jõupingutusi, et suunata kvaliteetseid investeringuid kõigi tööealiste inimeste oskustesse kogu liidus.

Oskuste pakt koondab kõiki era- ja avaliku sektori sidusrühmi, kellel on ühine eesmärk pakkuda inimestele Euroopa töötajate täiendus- ja ümberõppe kaudu võimalusi osaleda kaksiküleminekus. Kõik need sidusrühmad allkirjastavad **harta**, milles määratakse kindlaks peamised põhimõtted,¹⁴ mis on olulised töötajate täiendus- ja ümberõppeks nii oma organisatsioonis kui ka kogu väärtusahelas või ökosüsteemis. Harta luuakse koostöös sidusrühmadega.

Pakt hõlbustab avaliku ja erasektori vahelist koostööd. Eelkõige luuakse sellega **ulatuslikud partnerlussuhted**, sealhulgas piirkondlikul tasandil, strateegilistes tööstusökosüsteemides¹⁵ ja prioriteetsetes valdkondades, mis on kindlaks määratud Euroopa rohelises kokkuleppes ambitsioonikate kohustuste täitmiseks. Need partnerlused hõlmavad kõiki sidusrühmi, eelkõige VKEsid, kellel on raskusi oskustele juurdepääsuga. Sidusrühmi innustatakse koondama eksperditeadmisi, ressursse (nt väärtusahelasse kuuluvad koolitusasutused) ning rahastamist konkreetsete täiendus- ja ümberõppemeetmete jaoks, millel on selged eesmärgid, mis võimaldavad inimestel säilitada, vahetada või leida uusi töökohti.

Paktiga pakutakse ELi tasandil ühtset juurdepääsupunkti, et **hõlbustada juurdepääsu teabele selliste ELi vahendite kohta**, mis on ette nähtud oskuste rahastamiseks.

Pakti käivitamisel 2020. aasta novembris toimival Euroopa kutseoskuste nädalal osalevad Euroopa sotsiaalpartnerid, Euroopa Parlament, Euroopa Liidu Nõukogu esistujariik, Euroopa Komisjon, strateegilise tööstusökosüsteemi sidusrühmad ja muud sidusrühmad.

Miguel juhib väikeettevõtet, mis tarnib spetsiaalseid varuosi elektriautodele. See on valdkond, kus tehnoloogia areng on kiire. Tänu oskuste paktile liitus tema ettevõtte ulatusliku partnerlusega, mis hõlmas kogu tarneahelat. Tema töötajad võivad nüüd saada koos uurimisinstituudiga kavandatud tipptasemel koolitust suurematele ettevõtetele kuuluvates rajatistes.

Konkreetses sektoris sotsiaalpartnerid lepivad kokku, et igas asjaomases ettevõttes määratakse mitu nn **koolitussaadikut**. Need on töötajad, kes teavitavad oma kolleege koolitusvõimalustest ja koolitusõigustest ning motiveerivad neid võimalusi kasutama. Madala kvalifikatsiooniga isikutel ei pruugi olla soovi ülemusele oma koolitusvajadustest rääkida. Koolitussaadikud

¹⁴ Need hõlmavad diskrimineerimisvastast võitlust ja soolisi kaalutlusi.

¹⁵ Millele on osutatud 2020. aasta märtsis vastu võetud Euroopa soolise võrdõiguslikkuse strateegias.

Oskuste paktiga luuakse sild juba olemasolevate ELi koostööalgatuste vahel ja sellest saab vajaduse korral ühtne kontaktpunkt.

- **Oskustealase valdkondliku koostöö kava** sektoripõhiste oskuste prognoosimiseks aitab teha kindlaks, milliseid ameteid on eelõige vaja, aitab määratleda kutseprofiilid ning võtta kasutusele koolitusprogrammid. Tööks vajalike oskuste ideed arendatakse edasi oskustealase valdkondliku koostöö kavades ning neid laiendatakse, avatakse rohkematele sektoritele ja neile eraldatakse suurem eelarve. Selleks et ettevõtjate ja üksikisikute vajadused oskuste järele leiaksid kavade abil õigeaegse lahenduse, kiirendatakse märkimisväärselt kavade protsessi. Uuendatud kavade puhul lisatakse koolitusprogrammi lõpus ka link tööhõivevõimalustele.
- **Euroopa Õpipoisiõppe Liidu tõhustamine.** Nagu noorte tööhõivet käsitlevas teatises „Töösild järgmise põlvkonna jaoks“¹⁶ on ette nähtud, püütakse leida uusi pakkumisi, et praegusest majanduslangusest hoolimata säilitada õpipoisiõppe praktika ja arendada edasi õpipoisiõppe programme. Uuendatud liit käivitab uued riiklikud õpipoisiõppe ühendused, annab praktikantidele kaasarääkimisvõimaluse ja tugevdab sotsiaalset dialoogi.
- Digioskuste parandamiseks annab **digioskuste ja töökohtade koalitsioon** liikmesriikidele, ettevõtetele, sotsiaalpartneritele, mittetulundusühendustele ja haridusteenuse osutajatele lubaduse osaleda uutes koolitusprogrammides, olemasoleva töötajate värbamises või ümberõppes. Vastuseks COVID-19 kontekstis tehtud hiljutisele üleskutsele on antud üle 70 uue lubaduse¹⁷. Tugevdades koalitsiooni haldustuge, loob komisjon ühtse kontaktpunkti, mis võimaldab jagada digisisu, parimaid tavasid ja koolitusvõimalusi, sealhulgas VKEde jaoks.

Oskuste pakt on valdkonnaülene ja avatud kõigile sidusrühmadele. **Paktis keskendutakse esmalt sellistele tööstusökosüsteemidele, mis on praeguses kriisis kõige rohkem kannatada saanud, ning Euroopa rohelises kokkuleppes kindlaks määratud esmatähtsatele valdkondadele, mille puhul sellised ambitsioonikad täiendus- ja ümberõppestrateegiad on taastumise edendamiseks eriti olulised, ja millele hiljem lisatakse muid ökosüsteeme ja valdkondi.**

- **Tervishoid.** COVID-19 pandeemia tuletas meile meelde, kui palju me sõltume tervishoiutöötajatest, kes peavad omandama oskused ja läbima koolituse nakkuste leviku tõkestamise, karantiiniprotokollide, kaitsevarustuse kasutamise ja kliinilise juhtimisega seotud kohustuste alal. Kui tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandesektor moodustab 10 % kogu ELi tööhõivest, siis prognooside kohaselt kasvab see rohkem kui 830 000 uue töökoha võrra, mis koos asendusvajadustega tähendab kaheksa miljoni töökoha loomist järgmise kümne aasta jooksul.¹⁸ Selleks et rahuldada tervishoiuorganisatsioonide vajadusi võtta edukalt kasutusele uus digitehnoloogia, näiteks tehisintellekt, mis parandab ravi kvaliteeti ja suurendab liikmesriikide tervishoiusüsteemide tõhusust, suureneb 2030. aastaks märkimisväärselt nõudlus põhi- ja kõrgetasemel digioskuste järele¹⁹. See kõik annab tunnistust märkimisväärselt

¹⁶ COM(2020) 276 final.

¹⁷ Lubadused on era- või avaliku sektori organisatsioonide võetud kohustus anda otsene panus Euroopa ees seisva digioskuste nappuse vähendamisse, näiteks kohustus pakkuda oskustealast koolitust või praktikat või juurdepääsu digitaalsete oskuste arendamise võimalustele. Küsitlused on kättesaadavad internetis aadressil: <https://pledgeviewer.eu/>

¹⁸ CEDEFOP Skills Panorama, Health professionals and associate professionals.

¹⁹ EIT Health and McKinsey, 2020, „Transforming healthcare with AI: The impact on the workforce and organisations“.

oskuste nappusest, mis rahvastiku vananemise ja krooniliste haiguste sagenemise tõttu aina süveneb. Selle lünga täitmine on väga oluline, et tagada riiklike sotsiaalhoolekandesüsteemide suur vastupanuvõime ja õiglus kogu ELis.

- **Ehitus.** Sellele sektorile,²⁰ mis koosneb peamiselt väikestest ja mikroettevõtetest, mis pakuvad kohalikke töökohti (üle 90 % on VKEd²¹) on COVID-19 pandeemia erilist mõju avaldanud. Selles 12 miljoni töötajaga sektoris on raske noori ja kvalifitseeritud töötajaid ligi meelitada²². Keskkonnasäästliku disaini, tehnoloogia ja materjalide puhul on oskuste nappus eriti märgatav. Kui majandus hakkab taastuma, tuleb erialasel enesetäiendamisel keskenduda energia- ja ressursitõhususele, detsentraliseeritud taastuenergia lahendustele, ringmajandusele ja digilahendustele ning olemasolevate ehitiste ligipäätavusnõuetele vastav²³ renoveerimine muutub enesestmõistetavaks. Kvalifitseeritud ehitustöötajate olemasolu on Euroopa roheline kokkuleppega ette nähtud renoveerimislaine puhul edu pant.
- **Autotööstus ja transport.** COVID-19 pandeemia ajal kehtestatud reisipiirangutel on olnud märkimisväärne mõju lennundus-, raudtee-, mere-, sisevee- ja maanteesektorile ning see on tugevalt mõjutanud transpordisektorit, mis annab ELis tööd rohkem kui üheksale miljonile inimesele²⁴. Tõkestamismeetmed häirisid märkimisväärselt ka autotööstust ja selle ulatuslikku tarneahelat, kusjuures tehaste sulgemine mõjutas vähemalt 1,1 miljonit töökohta²⁵. Autotööstus, mis annab 7 % ELi SKPst, seisib juba varem silmitsi suurte struktuurimuutustega ning oli sunnitud investeerima digilahendustesse, keskkonnanahaidlikku tehnoloogiasse (nt akud²⁶ transpordi elektrifitseerimiseks ja muud alternatiivkütustega seotud lahendused) ning suuremasse ühenduvusse ja automatiseerimisse, samuti muutma olemasolevaid ärimudeleid ja väärtusahelaid. Transport ja eelkõige autotööstus vajavad selget tegevuskava, et edendada mitmeid uusi oskusi, sealhulgas suurandmete analüüs, tarkvaraarendus, tehisintellekt, robotika, keemia, elektrooniline inseneriteadus ja uued pehmed oskused. Vaja oleks soodustada nende oskuste kasutamise maksimeerimist kogu ökosüsteemis ja tarneahelates, näiteks elektrilaadimistaristu kasutuselevõtmisel.
- **Turism.** COVID-19 pandeemia tõttu on sektori tegevus vähenenud 80 % ja kui kiireloomulisi meetmeid ei võeta, on ohus kuus miljonit töökohta²⁷. Vajalikud oskused ulatuvad veebiturundusest, jäätmete ringlussevõtust ja käitlemisest ning vee- ja energiateenustest, mis on vajalikud säästlikule turismile üleminekuks, kuni , kultuuridevahelise mõistmise ja teabevahetuse ning uute hügieenieeskirjadeni²⁸. Reisijate kogemuste optimeerimine põhineb digiandmete ja inimteenuse kombinatsioonil. Olemasolevas kavas²⁹ on juba kindlaks tehtud oskuste nappus ja uued ametiprofiilid. Nüüd tuleb seda laiendada, sest tehnoloogiline innovatsioon ja sotsiaalsed suundumused muutuvad kiiremini ja mõned ettevõtted ei suuda sellega

²⁰ OECD, Evaluating the initial impact of COVID-19 containment measures on economic activity, joonis 1.

²¹ 2017. aastal oli 94 % ehitusettevõtetest VKEd, Eurostat [sbs_sc_con_r2].

²² European Builders Construction (Euroopa Ehitajate Ehitus), oskuste veebisait.

²³ Direktiiv (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipäätavusnõuete kohta.

²⁴ Transport in Figures 2019 <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f0f3e1b7-ee2b-11e9-a32c-01aa75ed71a1>.

²⁵ European Automobile Manufacturers Association (ACEA, Euroopa autotootjate ühendus), Employment impact of COVID-19 on the European auto industry.

²⁶ Akusektoris „vajalike oskuste kava „ALBATT“ raames on algatatud oskustealase valdkondliku koostöö kava, mis on oluline mitte ainult autotööstuse, vaid ka kasvava energiasalvestussektori jaoks.

²⁷ COM(2020) 550 final: Turism ja transport 2020. aastal ja pärast seda.

²⁸ C(2020) 3251 COVID-19: ELi juhend turismiteenuste pakkumise järkjärgulise taasalustamise ning majutus- ja toitlustusasutuste tervise-eeskirjade kohta 2020/C 169/01.

²⁹ <https://nexttourismgeneration.eu/>

sammu pidada. Töötajad peavad olema võimelised töötama eri osakondades, eri tasanditel ning kasutama eri vahendeid ja rakendusi.

2. TÖÖKS VAJALIKUD OSKUSED: POLIITIKA KOOSKÕLASTAMINE TULEMUSTE SAAVUTAMISEKS

Oskuste tegevuskava teine alustala, milleks on töökohtade jaoks vajalikud oskused, on kogu väärtusahelat hõlmav terviklik lähenemisviis täiendus- ja ümberõppele.

Uue lähenemisviisi alguspunkt on usaldusväärne oskuste prognoosimine, et pakkuda tööturu jaoks asjakohast koolitust. Lähenemisviis tuleb integreerida riiklikesse oskuste strateegiatesse ning koolitus- ja haridussüsteemidesse. Samuti peaksid eraldiseisvad ettevõtted töötama välja sisemised protsessid oskuste nappuse kindlakstegemiseks, et võtta meetmeid oma töötajate oskuste täiendamiseks.

Käesolevas osas kirjeldatakse töökohtade jaoks vajalikke oskusi käsitleva lähenemisviisi põhielemente, mille eesmärk on aidata ELi töötajatel rohe- ja digiüleminekut täielikult ära kasutada.

2.1. Oskuste parem prognoosimine : täiendus- ja ümberõppe alus

Esimene samm selle tagamiseks, et inimesed saaksid omandada oskusi, mida nad vajavad praegusel või tulevasel töökojal, on ajakohastatud teave vajaminevate oskuste kohta. Kuid sageli jääb oskuste prognoosimine valikute tegemise seisukohalt liiga hiljaks. Vaja on kättesaadavat, sihipärast ja ajakohast oskuste prognoosimist. Lisaks hariduse omandanute edasise tegevuse jälgimise uuringutele ja haldusandmete ristvõrdlusele on suur potentsiaal tehisintellektil ja suurandmete analüüsil. Tehisintellekti ja suurandmeid saab kasutada uute ametiprofiilide määratlemiseks eri sektorites, lähtudes konkreetsetest nõutavatest oskustest.

Et uurida oskusi, mida tööandjad piirkondlikul tasandil nõuavad, on ELi Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (Cedefop) proovinud kasutada suurandmete analüüsi veebipõhiste töökuulutuste puhul³⁰ ning valdkondlike oskuste koostöökavas on vaadeldud olulisemates majandussektorites vajaminevaid oskusi. Nende edulugude põhjal on vaja teha uusi jõupingutusi, et süvendada oskuste prognoosimist, võttes arvesse nii piirkondlikku kui ka valdkondlikku mõõdet, viia see kokku ja esitada juurdepääsetaval viisil ka haridus- ja koolitusasutuste ja -organisatsioonide jaoks.

Meede 2 – Oskuste tõhusam prognoosimine

Oskuste tõhusamaks prognoosimiseks ja levitamiseks kavatakse komisjon teha järgmist.

- Toetada uut ja süvendatud oskuste prognoosimist, sealhulgas piirkondlikul ja valdkondlikul tasandil. Tuginedes Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse suurandmete analüüsi katseprojektile, luuakse alaline veebipõhine vahend, kus avaldatakse reaaliajase teavet, mida kõik huvitatud sidusrühmad saaksid kasutada³¹. Uuritakse partnerlusi, et kasutada erasektori tööportaalidest saadud andmeid ja riiklikku oskuste prognoosimist.
- Tsentraliseerida ja laialdaselt levitada oskuste prognoosimist oskuste pakti kaudu

³⁰ Cedefop „Skills Ovale“, NUTS 2. tase.

³¹ Veebipõhine vahend pakub eelkõige piirkondlikul ja valdkondlikul tasandil üksikasjalikku ja ajakohast oskuste prognoosi ja annab tööturul valitsevast oskuste nõudlusest reaaliajase hetkeülevaate, mida saab korrata väga lühikeste ajavahemike järel ning mis võimaldab kindlaks teha oskuste vajaduste suundumusi ja uusi tekkivaid vajadusi oskuste järele.

koostoimes Euroopa teadusruumiga.

- Edendada sotsiaalpartnerite osalemist tööturu projektides ja koolitusvajaduste kindlakstegemist, et arendada oskuste prognoosimist.
 - Innustada avaliku ja erasektori tööturuasutusi kasutama oskuste prognoosimist ning eelkõige julgustada riiklike tööturuasutuste võrgustikku edendama oskuste nappuse ja kasvavate töövoimalustega seotud suundumuste varajast kindlakstegemist, sealhulgas kasutama paremini ära ELi-sisese liikuvuse ja kolmandatest riikidest pärit rände potentsiaali.
 - Esitada oskuste prognoosimisel põhinevat teavet, mis on kohandatud üksikisikute vajadustele seoses Europassiga, mis on ELi platvorm, mille kaudu inimesed saavad juhtida oma õppimist ja karjääri. See aitab üksikisikuid nende õpingutes, koolituses ja töövalikutes, samuti nõustajaid ja juhendajaid, muu hulgas riiklikes tööturuasutustes.
-

2.2. Riiklike oskuststrateegiade edendamine, tööturuasutuste roll ja seaduslik ränne

Tööks vajalike oskuste omandamiseks on vaja riiklikke oskuststrateegiaid, millesse on kaasatud kõik sidusrühmad. Riiklikud oskuststrateegiad, mis on välja töötatud ja ellu viidud kogu valitsemist hõlmava lähenemisviisi raames, aitavad kooskõlastada jõupingutusi tööhõive-, haridus-, teadus-, tööstus- ja regionaalarengupoliitikas. Neisse peaks kaasama sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda, haridust, koolitust ja tööturu sidusrühmi ning nad peaksid tuginema olemasolevatele riiklikele oskuste strateegiatele.

Pidades silmas praegust kriisi ja selle mõju eelkõige noorte töötusele, peavad nii riiklikud kui ka erasektori tööturuasutused koostöös haridus- ja koolitusasutuste ja -pakkujatega ning riiklike digioskuste ja töökohtade koalitsioonidega oluliselt panustama riiklikesse oskustestrategieesse. Riiklikel tööturuasutustel võib olla suurem roll inimeste suunamisel suuremale ja paremale täiendus- ja ümberõppele ning haridus- ja koolitussüsteemide tööturu vajadustele vastavuse suurendamisel. Riiklike oskustestrategiega kooskõlastatakse riiklik ja piirkondlik poliitika ning investeeringud ühiselt kokku lepitud peamiste probleemide lahendamiseks. Samuti antakse nendega liikmesriikidele suunised osalemiseks projektides, mida kaasrahastatakse Euroopa fondidest.

Muu hulgas võiks selleks, et tagada kaksikülemineku jaoks vajalike oskuste olemasolu ja leida lahendus demograafilistele probleemidele, kohaldada seadusliku rände suhtes strateegilisemat lähenemisviisi, et andekaid töötajaid paremini ligi meelitada ja neid tööil hoida. Liikmesriikidele jääb pädevus otsustada, kui palju võõrtöötajaid nad vastu võtavad, kuid tugev ELi raamistik võib aidata neil meelitada ligi võõrtöötajaid, keda EL vajab, ning tagada, et tööjõuränne toob kasu kõigile. Seadusliku rände suunamine piirkondadesse ja ametitesse, kus valitseb oskuste nappus, eeldab ühtlustatud menetlusi ja selgeid protseduure. Tuleb teha rohkem, et parandada ühelt poolt seaduslike võimalusi ELi sisenemiseks ja teiselt poolt kolmandate riikide kodanike pädevuste tunnustamist ELi tööturul. Seda tuleks teha partnerluses kolmandate riikidega, et edendada oskustesse tehtavate investeeringute suurendamise kaudu nii arengut kui ka liikuvust. Sama oluline on kasutada strateegilisemalt ELis juba elavate kolmandatest riikidest pärit rändajate potentsiaali ja oskusi. Vaatamata nende üha paranevale haridustasemele seisavad nad endiselt silmitsi keskmiselt madalama kvalifikatsioonitasemega, mis takistab pikaajalist tööturule kaasamist.

Komisjon toetab kõiki liikmesriike terviklike, kogu valitsemissektorit hõlmavate riiklike oskuste strateegiate ettevalmistamisel. See tugineb tööle, mida 11 liikmesriigis on OECD osalusel juba tehtud, ning muudele olemasolevatele oskusi käsitlevatele strateegiatele liikmesriikide tasandil. Komisjon toetab vajaduse korral strateegiate koostamist või läbivaatamist ning aitab jälgida nende rakendamisel tehtud edusamme. Komisjon julgustab lõhkuma soolisi ja muid diskrimineerivaid stereotüüpe. Erilist tähelepanu pöörab ta valdkonnaülestele ja ettevõtlusalastele oskustele ning rohe- ja digiüleminekuga kaasnevatele oskustele, näiteks teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika (STEM) valdkonna uuringute kaudu pakutavad oskused.

Komisjon ühendab jõud Euroopa avalike tööturuasutuste võrgustikuga, et töötada välja vastastikused õppeüritused tööturul vajalike oskuste esiletoomiseks, eelkõige töötute ja lühendatud tööajaga töötajate jaoks. Oma tegevuses keskendub komisjon veelgi enam sellele, et tõhustada nõustamisteenuste osutamist ka tööhõives osalevatele inimestele, eelkõige haavatavatele inimrühmadele, ning üle saada oskuste, eelkõige digioskuste nappusest. Lisaks uuritakse piiriülese koostöö võimaluste täielikku ärakasutamist.

Tulevase rände- ja varjupaigapakti kaudu püüab komisjon parandada seaduslike võimalusi ELi sisenemiseks, sealhulgas alustab ta uuesti läbirääkimisi nn sinise kaardi direktiivi üle, et meelitada ligi kõrge kvalifikatsiooniga töötajaid. Paktiga nähakse ette ka seaduslike rändevõimaluste usaldusväärne pakkumine, mis oleks osa uuest talendipartnerlustest kolmandate riikidega, samuti uuritakse uusi seaduslike rändevahendeid.

Kuna ühes liikmesriigis on väheste oskustega täiskasvanute osakaal väga suur, on selle riigi oskuste strateegia heitnud valgust vajadusele edendada täiskasvanuhariduse kultuuri ning suurendada osalust ja sidusust. Selle tulemusena on hotelli- ja turismisektoris töötav **Peter** saanud juurdepääsu uuele täiskasvanute kutseõppeprogrammile oma kodupiirkonnas. Programmis pannakse veelgi rohkem rõhku digioskustele ja valdkonnaülestele oskustele, mida turismisektori töötajad üha enam vajavad.

2.3. Kutsehariduse ja -õppe muutmine tulevikukindlaks

Haridust ja koolitust pakkuvad organisatsioonid peavad pakkuma asjakohaseid oskusi kogu elukestva õppe vältel. Alates Euroopa koostöö esimestest päevadest on kutseharidus ja -õpe olnud ELi projekti keskmes ning samal ajal on sellest saanud ka laiema Euroopa haridus- ja koolitusala koostööraamistiku ja Euroopa haridusruumi osa. Tänapäeval on umbes pooled ELi noortest kutsehariduse ja -õppe asutuste õppurid, kes õpivad üha kõrgemal tasemel³². Euroopa vajab paindlikke, vastupanuvõimelisi ja tulevikukindlaid kutsehariduse ja -õppe süsteeme, mis võivad aidata noortel siseneda muutuvale tööturule ja tagada täiskasvanutele juurdepääsu kutseõppeprogrammidele, mis on kohandatud rohelisele ja digitaalsele kaksiküleminekul.

Meede 4 – ettepanek nõukogu soovitusel, milles käsitletakse jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ning vastupanuvõimet toetavat kutseharidust ja -õpet

Komisjon võtab täna vastu ettepaneku nõukogu soovitusel, milles käsitletakse jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetavat kutseharidust ja -õpet. Algatus hõlmab järgmist.

³² Kutsehariduse ja -õppe programmid hõlmavad eri haridus- ja koolitustasemeid. Absoluutarvudes on suurim arv kutseharidus- ja -õppeasutuste õppureid (8,5 miljonit) osalenud keskhariduse programmides. See on võrreldav 1,5 miljoni õppuriga keskharidusjärgses, 1,2 miljoni õppuriga kolmanda taseme hariduse lühitsükklis, 1,2 miljoni õppuriga bakalaureuseõppes ja 0,7 miljoni õppuriga kutseõppe-/rakenduskõrghariduse magistriõppes. Allikas: Unesco-Oecd-Eurostati (UOE) ühine andmekogum hariduse ja koolituse kohta.

- Esitatakse ELi ajakohastatud poliitiline visioon kutsehariduse ja -õppe valdkonnas, et anda noortele ja täiskasvanutele tööturul edu saavutamiseks vajalikud oskused ning toetada rohe- ja digiüleminekut, sealhulgas valdkonnaüleseid oskusi, tagada kaasatus ja võrdsed võimalused ning seada Euroopa kutseharidus ja -õppe oskuste arendamise puhul ülemaailmseks võrdlusaluseks.
- Tutvustatakse selle visiooni rakendamise põhimõtteid, keskendudes sellele, et olla rohkem avatud teistele haridussektoritele, suurendada õpirännet ja teha tihedamat koostööd tööandjatega. Samuti edendatakse sellega kutseharidust ja -õpet, mis peaks olema atraktiivne valik nii naistele kui ka meestele, ning püütakse rohkem kaasata haavatavaid rühmi.
- Algatuses seatakse eesmärgid, kuidas kutsehariduse ja -õppe süsteemide abil parandada tööõppimise kättesaadavust, liikuvusvõimalusi ning kutsekooli lõpetanute tööesobivust.
- Tuuakse esile mitu meetet, mida rakendada ELi tasandil, et toetada kutsehariduse ja -õppe reformi, eelkõige suurendada kutseharidus- ja -õppeasutuste (sealhulgas kutseharidus- ja -õppe valdkonna õpetajad), õpipoisiõppe ja kutsehariduse tiptaseme keskuste digivalmidust. Need meetmed on omakorda seotud aruka spetsialiseerumise strateegiate ja/või piirkondlike innovatsiooni- ja majanduskasvu strateegiatega.³³

Mis on kutsehariduse tiptaseme keskus?

Olemas on mitu eri liiki kutsehariduse tiptaseme keskusi. Olenemata sellest mitmekesisusest on võimalik liigitada kutsehariduse tiptaseme keskused üldjoontes kaheks: 1. keskused, mis on eesmärgipäraselt loodud või rajatud üksused osana riiklikust/piirkondlikust kutsehariduse tiptaseme korrast, ja 2. piirkonna, allpiirkonna või sektori tasandil toimivad eraldiseisvad keskused, kus pakutakse kutseharidust ja -õpet.³⁴ Need keskused toetavad ettevõtlusalgatusi ning toimivad ettevõtete, eelkõige VKEde jaoks teadmiste- ja innovatsioonikeskustena. Väljapakutud soovitus eesmärk on toetada vähemalt 50 kutsehariduse tiptaseme keskust,³⁵ mis oleksid maailmatasemel võrdluspunktid nii noorte esmaseks koolitamiseks kui ka täiskasvanute täiendus- ja ümberõppeks³⁶.

Koos teiste riikide partneritega loob kultuuri- ja loomesektoris tegutsev kutseharidus- ja -õppekeskus, mida rahastatakse programmist „Erasmus“, võrgustiku, milles osalevad teadmiste loojad (teadusuuringute ning kutsehariduse ja -õppe pakkujad) ning ettevõtjad. Võrgustikuga luuakse innovatsioonikeskused, et toetada valdkondlikke VKEsid, kvalifitseeritud spetsialiste ning kutsehariduse ja -õppe valdkonna õppijaid. Võrgustik töötab välja ja käivitab koolitusprogrammi, milles keskendutakse ettevõtlusele, probleemide lahendamisele, kriitilisele mõtlemisele ning protsessi- või tooteinnovatsioonile, samuti kutsehariduse ja -õppe valdkonna õppurite ettevõtlusinkubaatoritele ning kultuuri- ja loomemajanduse töötajatele ja koolitajatele.

2.4. Euroopa ülikoolide algatuse ja teadlaste täiendusõppe rakendamine

Kõrgharidus on peamine vahend, millega anda tulevikus üliõpilastele vajalikke oskusi. Ülikoolid loovad uusi teadmisi ja oskusi, mis aitavad ühiskonnal olla suurte probleemide lahendamisel innovaatiline. Ühtlasi aitavad nad muuta aktiivsemaks need inimesed, kellel on nende tööalaseks, sotsiaalseks ja isiklikuks arenguks vajalikud kõrgetasemelised oskused. Kiiresti muutuv tööturg ja ühiskondlikud üleminekud nõuavad kolmanda taseme haridusasutuste ümberkujundamist, viies need

³³ Selleks et toetada kutsehariduse ja -õppe tiptaset ning rahvusvahelistumist, määratleksid Euroopa peamised kutseprofiilid teatava osa ühisest koolitussisust Euroopa tasandil. Profiilid, mis on osa Europassi platvormist ja mida võimaluse korral täiendatakse kutsealaste digiõppevahenditega, võivad märkimisväärselt hõlbustada õppijate ja töötajate liikuvust, kvalifikatsioonide automaatset tunnustamist ning ühiste kutseharidus- ja -õppe õppekavade, kvalifikatsioonide ja mikrovalifikatsioonitunnistuste arendamist.

³⁴ Euroopa Komisjoni uuring „Kutsehariduse tiptaseme keskuste ülevaate koostamine“: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=et&pubId=8250&furtherPubs=yes>

³⁵ See kaugeleulatuv eesmärk põhineb komisjoni ettepanekul järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohta.

³⁶ See meede kooskõlastatakse Euroopa teadusruumiga.

majanduskeskkonnaga vastavusse, et tagada koolilõpetajatele tööturul nõutav haridus ja oskused, eriti need, mida on vaja kaksiküleminekuks.

Teadlased on teaduse ja innovatsiooni esirinnas ning vajavad seetõttu konkreetseid oskusi. Rohkem tuleb ära teha selleks, et välja selgitada nii need oskused kui ka põhioskused, mida teadlased vajavad edukaks karjääriks teadusvaldkonnas ja väljaspool seda, samuti tuleb pingutada, et edendada teadlaste liikuvust kogu Euroopas.

Meede 5 – Euroopa ülikoolide algatuse ja teadlaste täiendusõppe rakendamine

Euroopa ülikoolide käivitamiseks teeb komisjon tihedas koostöös sidusrühmade ja liikmesriikidega järgmist.

- Võtab kohustuse viia programmi „Erasmus“ (2021–2027) ja programmi „Euroopa horisont“ raames täielikult ellu Euroopa ülikoolide algatuse, sealhulgas kõrvaldades takistused kõrgharidusasutuste vahel toimuva tõhusa ja sügavama riikidevahelise koostöö ees ning süvendades koostööd ettevõtjatega, eelkõige kaksikülemineku edendamiseks. Euroopa ülikoolid kehtestavad standardid kõrgharidusasutuste ümberkujundamiseks kogu Euroopa haridusruumis ja Euroopa teadusruumis, muutes reaalsuseks ka elukestva õppe ja talentide ringluse.
- Uurib võimalusi, mis tulenevad nende teadusuuringute ja innovatsiooni mõõtmest, et aidata kõrvaldada takistusi, mis takistavad tõhusat riikidevahelist koostööd kõrgharidusasutuste vahel, tuginedes programmide „Erasmus+“ ja „Horisont 2020“ raames korraldatud katseprojektide käigus saadud kogemustele. Komisjon teeb kindlaks liikmesriikide tegevuse toetamise valdkonnad, uurib Euroopa kraadiga seotud konkreetset lähenemisviisi ning Euroopa ülikoolide põhikirja t (piiriüleste õigusküsimuste lahendamiseks) ja Euroopa tunnustamise ning kvaliteeditagamise süsteemiteostatavust.
- Teeb koostööd Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudiga (EIT) ja muude Euroopa teadusruumiga seotud algatustega, et viia kokku ettevõtluse, hariduse ja teadusuuringute valdkonna juhtivad organisatsioonid, eelkõige teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu, et arendada innovaatilist õpetamist ja õppimist, koolitada uue põlvkonna innovaatoreid ning toetada kõrgharidusasutuste muutumist ettevõtlusmeelsamateks organisatsioonideks.
- Viib kokku akadeemilised ringkonnad ja tööstussektori, katsetades uut, põhimõttel "talendid tellimisel" rajanevat teadmistevahetust „Talents-On-Demand“, et rahuldada ettevõtete teadusuuringute- ja innovatsioonivajadusi, täiendades ülikoolide ja ettevõtjate koostööd.

Teadlaste oskuste täiendamiseks teeb komisjon tihedas koostöös sidusrühmade ja liikmesriikidega järgmist:

- töötab teadlaste jaoks välja Euroopa pädevusraamistiku ja toetab teadlaste põhioskuste arendamist;
 - määrab kindlaks teadlaste oskuste taksonoomia, mis võimaldab ajude ringlust statistiliselt jälgida ning leppida liikmesriikidega kokku näitajates, mis võimaldavad seiret ja statistilist analüüsi;
 - töötab teadlaste jaoks välja avatud teadus- ja teadusjuhtimise õppekavad.
-

2.5. Oskused, mis kaasnevad rohe- ja digiülemineku töökohtadel ja mujal

Tulevastel töökohtadel on tarvis kaksikülemineku jaoks vajalikke oskusi. Roheüleminek eeldab investeringuid inimeste oskustesse, et suurendada nende spetsialistide arvu, kes loovad ja valdavad keskkonnahoidlikku tehnoloogiat, sealhulgas digitehnoloogiat, töötavad välja keskkonnahoidlikke tooteid, teenuseid ja ärimudeleid, loovad uuenduslikke looduspõhiseid lahendusi ning aitavad vähendada tegevuse

ökoloogilist jalajälge³⁷. Lisaks saab Euroopast kliimaneutraalne maailmajagu, kus on ressursitõhus ühiskond ja ringmajandus, üksnes juhul, kui seal on teadlik elanikkond ja töötajad, kes mõistavad, kuidas mõelda ja tegutseda keskkonnateadlikult.

Ühtlasi nõuab inimkeskne digiüleminek digioskuste järkjärgulist muutmist. Juba praegu vajavad Euroopa mehed ja naised digioskusi nii elus kui ka tööl. Mõne ameti puhul on rohkem kui 90 % töökohtade puhul vaja konkreetset liiki digioskusi³⁸. Pandeemia ja selle tagajärjed meie elule ja majandusele on toonud esile digipöörde tähtsuse ELi majanduse ja ühiskonna kõigis valdkondades. Tõkestamismeetmete rakendamise ajal alustas peaaegu neli töötajat kümnest kaugtöö tegemist³⁹. Lisaks loodi aastatel 2005–2016 digimahukates sektorites 40 % uutest töökohtadest⁴⁰. Vaatamata sellele ei ole võimalik rahuldada kiiresti kasvavat nõudlust digiekspertide järele. Näiteks küberturvalisuse valdkonnas on puudu 291 000 spetsialisti⁴¹.

Peale selle eeldab digitehnoloogiate kasutuselevõtt majandussektorites, sealhulgas tehnikavälistes sektorites, rohkem digioskustega töötajaid kõigil oskuste tasemetel ja igas vanuses. COVID-19 pandeemia ja sellest tulenevad tõkestamismeetmed oli selge meeldetuletus, et Euroopa töötajad – ja laiemalt kogu elanikkond – peab kiiresti oma digioskuste taset tõstma⁴². See oli eriti nähtav haridussektoris, nii õpilaste, õpetajate kui ka koolitajate puhul.

Meede 6 – Kaksikülemineku toetamiseks vajalikud oskused

Selleks et toetada **roheüleminekuks vajalike oskuste** omandamist, teeb komisjon järgmist:

- määrab roheülemineku jaoks kindlaks oskuste taksonoomia, mis võimaldab kutsealade keskkonnahoidlikumaks muutumist statistiliselt jälgida;
- lepib liikmesriikidega kokku näitajates, mis võimaldavad keskkonnasäästlike oskuste arengut jälgida ja statistiliselt analüüsida;
- töötab kliimamuutuste, keskkonnaküsimuste, puhtale energiale ülemineku ja kestliku arenguga seotud hariduse vallas välja Euroopa pädevusraamistiku, milles määratakse kindlaks rohepädevuse erinevad tasemed;
- toetab tööturu tarbeks roheliste põhi- ja digioskuste kogumi väljatöötamist, et juhtida koolitustegevust kõigis majandussektorites ning luua kliima-, keskkonna- ja terviseteadlike spetsialistide ning roheettevõtjate põlvkond;
- aitab integreerida keskkonna- ja kliimakaalutlused kooli, kõrgharidusse, kutseharidusse ja -õppesse ning kutsealasesse koolitusse.

Selleks et toetada **digioskuste tagamist kõikidele elanikele**, teeb komisjon eelkõige järgmist:

- ajakohastab digiõppe tegevuskava ning esitab visiooni digikirjaoskuse, -oskuste ja -suutlikkuse parandamiseks kõikidel haridus- ja koolitustasemetel ning kõikidel digioskuste tasemetel (alates põhi- ja keskkooli tasemelt lõpetades kõrgetasemel oskustega). Tegevuskava põhineb COVID-19 kriisist saadud kogemustel sellistes valdkondades nagu e-õpe ning selle eesmärk on toetada tugevate digipädevuste ja korralduslike võimete arendamist haridus- ja koolitussüsteemides (sh kaugtöö puhul), kasutades samal ajal täiel määral ära

³⁷ ELi biomajanduse strateegia rakendamine on hea näide selles suunas liikumisest, sest selle raames võetakse meetmeid, mis võimaldavad arendada oskusi ning luua sünergiaid hariduse ja elukestva õppe vahel.

³⁸ [ICT for work: Digital Skills in the Workplace. Ecorysi ja Taani tehnoloogiainstituudi poolt Euroopa Komisjoni jaoks tehtud uuring, 2017.](#)

³⁹ [Eurofound, Living, working and Covid-19, aprill 2020.](#)

⁴⁰ OECD (2019), [Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives](#), OECD Publishing, Paris. Vt. [OECD Employment Outlook 2019: The Future of Work](#), box 2.1.

⁴¹ ENISA, [Cybersecurity skills development in the EU](#), märts 2020.

⁴² Komisjoni digimajanduse ja -ühiskonna indeksi abil (DESI) jälgitakse igal aastal põhi- ja kõrgema taseme digioskuste taset igas liikmesriigis ja ELis.

kujunemisjärgus tehnoloogiasuundumuste, andmete, sisu, vahendite ja platvormide potentsiaali, et muuta haridus ja koolitus digiajastuga kokkusobivaks;

- rakendab digitaalset Euroopa programmi, mille eesmärk on suurendada ELi strateegilist digisuutlikkust, suurendades investeeringuid superarvutitesse, tehisintellekti, küberturvalisusesse ja kõrghariduse arendamisse;
- toetab VKEdele ette nähtud digitaalset kriisikursusi ja nn digivabatahtlike programmi, et olemasolev tööjõud saaks täiendada oma oskusi digivaldkonnas, nagu on ELi VKEde strateegiaga on juba ette nähtud. Komisjon toetab ka VKEde vahendajaid, näiteks klastreid, Euroopa ettevõtlusvõrgustikku ja Euroopa ressursitõhususe teadmiskeskust, ja viib nad omavahel kokku, et aidata VKEde töötajatel täiendada oma oskusi, sealhulgas oskusi kestlikkuse valdkonnas;
- toetab ELi IKT-alkukoolitust (Jump-Start), et pakkuda lühiajalist intensiivõpet IKT-oskuste puudumisest põhjustatud probleemide lahendamiseks, pöörates tähelepanu sooliselt tasakaalustatud osalemisele.

Anna on väikese logistikaettevõtte juht. Pärast IKT-alkukoolitust (Jump-Start) osalemist on Anna ja tema meeskond omandanud uued oskused, mida on vaja kliimasõbralike tarneteede kavandamiseks ja kasutuselevõtuks.

Teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatikaga seotud oskused (STEM-oskused) on kaksikülemineku soodustamiseks äärmiselt olulised. Kiire tehnoloogilise innovatsiooni tingimustes vajavad ettevõtted inimesi, kellel on kõrgharidusega oskused STEM-erialadel. Selliseid oskusi on vaja uute tehnoloogiate kasutamiseks ning kõrgharidusega STEM-oskused on ülimalt olulised ka innovatsiooni edendamiseks sellistes IKT tipptaseme valdkondades nagu tehisintellekt või küberturvalisus. Siiski on viiest Euroopa noorest ainult üks omandanud mõnel STEM-erialal kolmanda taseme hariduse ning STEM-erialade lõpetajaid on igal aastal alla kahe miljoni⁴³. Üks võimalus selle näitaja suurendamiseks on tutvustada STEM-valdkonna pakutavaid võimalusi eelkõige noorte naiste hulgas. Praegu on STEM-erialade lõpetajate hulgas mehi kaks korda rohkem kui naisi, ehkki liikmesriikide lõikes võivad need näitajad oluliselt erineda⁴⁴. STEM-valdkonna eriala eelistamine muudele kõrgharidusprogrammidele sõltub sageli keskkooli õpitulemustest,⁴⁵ kuid asjaolu, et tüdrukute digikirjaoskus on poiste omast parem,⁴⁶ osutab sellele, et oma rolli mängivad ka üldised sotsiaalsed arusaamad ja hoiakud⁴⁷. Noortele õppijatele, eelkõige tüdrukutele tuleks paremini selgitada STEM-eriala valimisega kaasnevat võimalust.

Paljud Euroopa elanikud **soovivad hakata ettevõtjaks** ja muu hulgas võib märgata üha kasvavat huvi sotsiaalse ettevõtluse vastu. Mõlemad suundumused aitavad luua töökohti ning edendavad konkurentsi, tootlikkuse ja innovatsiooni suurendamise kaudu majanduskasvu. Nende soovide elluviimiseks on vaja olulist muutust, et pöörata rohkem tähelepanu ettevõtlusoskuste arendamisele. Karjäärinõustamissüsteemid ja -tavad peaksid täiel määral hõlmama ka ettevõtlusmõõdet. Ka teadlikkuse suurendamine sotsiaalsest ettevõtlusest ja muudest sotsiaalmajanduse ärimudelitest aitab ettevõtlust atraktiivsemaks ja huvipakkumaks muuta. Sotsiaalmajandus, mis on näiteks ringmajandusega seotud töökohtade loomisel teerajaja rollis, aitab edendada ka sotsiaalset kaasatust ja roheüleminekut.

⁴³ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tertiary_education_statistics#Graduates

⁴⁴ Eurostati andmed STEM-erialal kolmanda taseme hariduse omandanute kohta [educ_uoe_grad04].

⁴⁵ OECD, [Why don't more girls choose STEM careers](#)

⁴⁶ [2018 International Computer and Information Literacy Study – ICILS \(..2018. aasta rahvusvaheline digikirjaoskuse ja infopädevuse uuring“\)](#).

⁴⁷ Euroopa Komisjon, 2016, [Kas EL vajab rohkem STEM-eriala lõpetanuid?](#), punkt 3.3.1.

Lisaks tehnilistele oskustele on tööturul üha enam vaja valdkonnaüleseid oskusi, nagu koostöö, kriitiline mõtlemine ja probleemide loominguiline lahendamine. Robotite ja algoritmide üha kasvav mõju meie tööturgudel suurendab veelgi vajadust vaid inimesele omaste oskuste järele, näiteks empaatiavõime ja keerukas keskkonnas muutustega kohanemine. Need oskused on eriti olulised ka hõbedase majanduse ja hooldussektori puhul, mille tähtsus demograafiliste muutuste tõttu üha kasvab, ning nende järele on tööturul suur nõudlus. Ehkki teatavat rolli mängivad ka koolid, omandatakse inimoskused sageli väljaspool formaalõppe raamistikku, nii töö kui ka igapäevaelu käigus. Neid oskusi võib olla raske kindlaks määrata, tunnustada ja neist teada anda. Seepärast tuleks valdkonnaüleste oskustega seotud ELi meetme järgmises etapis inimoskustele rohkem tähelepanu pöörata.

Meede 7 – STEM-eriala lõpetanute arvu suurendamine ning ettevõtlus- ja valdkonnaüleste oskuste edendamine

Selleks et anda oma panus **STEM-eriala lõpetanute** arvu nõuetekohasesse suurendamisse, teeb komisjon järgmist:

- muudab STEM-valdkonna õpingud ja karjääri atraktiivsemaks, võttes sihipäraseid meetmeid tütarlaste ja naiste kaasamiseks ning julgustades kasutama koolides, kutseharidus- ja -õppeasutustes ning kõrgkoolides valdkonnaüleste ja uuenduslikku õpetamis- ja õpikäsitust;
- tutvustab osana Euroopa haridusruumi käsitlevast teatisest õpetajatele suunatud meetmeid, mis aitavad vähendada ELi riikides ja piirkondades STEM-valdkonna õpetajate nappust;
- edendab teadusharidust teadus- ja innovatsioonimeetmetes, näiteks võtmepädevuste ja hindamisraamistiku väljatöötamise kaudu; levitab teadusharidust käsitlevate teadusuuringute tulemusi koostöös Euroopa koolide võrgustikuga ning kasutab sotsiaalseid võimalusi pakkuvaid portaale, mis ühendavad Euroopa eri riikide koole, eelkõige neid, millel on avatud kooli mudeli kasutamise kogemus;
- tõhustab ettevõtjatega koostööd tehes integreeritud raamistikku ja õppimise järjepidevust muu hulgas kesk- ja kõrgharidussüsteemide, hariduse ja ettevõtluse vahel ning jätkab avatud koolihariduse ja teadusuuringutel põhinevate meetodite, võistluste ja harrastusteaduse edendamist.

Ettevõtlusoskuste edendamiseks käivitab komisjon ettevõtlusoskusi käsitleva Euroopa meetme, mis keskendub ettevõtlusmeelse ja vastupanuvõimelisema tööjõu arendamisele. Meede hõlmab järgmist:

- ühendatakse olemasolevad võrgustikud, mille kaudu pakutakse ettevõtjaks saada soovijaile Euroopa ettevõtlustoetust, ning pakutakse rahastamist, pöörates eelkõige tähelepanu noortele naisettevõtjatele ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise võimalustele digi- ja rohemajanduses; siia juurde kuulub ka ettevõtlusoskusi ja koostöövõimalusi käsitlevaid veebiressursse sisaldav teadmiste platvorm⁴⁸;
- rahastamisprogrammidega toetatakse ettevõtlusoskuste arendamist ning ettevõtjate Euroopa liikuvuse ja Euroopa ettevõtluspädevuse raamistiku „EntreComp“ süstemaatilist kasutamist;
- edendatakse ettevõtlusoskusi kõigil haridus- ja koolitustasanditel alates põhi- ja keskkoolist kuni kutsehariduse ja -õppe ning kõrghariduseni, et anda õpilastele teadmisi ja motivatsiooni ettevõtlusaktiivsuse soodustamiseks.

Selle meetmega täiendatakse komisjoni tulevast sotsiaalmajanduse tegevuskava, millega muu hulgas edendatakse sotsiaalmajanduse pakutavaid ettevõtlusvõimalusi, nagu kohalike kogukondade abistamine, kohalike rohelepete sõlmimine ja haavatavate rühmade aktiveerimine.

⁴⁸ [Soolise võrdõiguslikkuse strateegias juhitakse tähelepanu naiste ettevõtluse toetamisele ELi ühtekuuluvuspoliitika raames.](#)

Valdkonnaüleste oskuste edendamiseks teeb komisjon järgmist:

- loob strateegilise raamistiku valdkonnaüleste oskuste tunnustamiseks, et toetada Euroopa valideerimisspetsialiste;
- töötab välja vahendid, et toetada valdkonnaüleste oskuste valideerimist tööandjate ja tööturuasutuste poolt. See hõlmab asjakohaste ELi-üleste veebikursuste ja valideerimisspetsialistidele välja antavate asjakohaste mikrovalifikatsioonitunnistusega tutvumist ning selliste valideerimist alustavate organisatsioonide võrgustiku loomist, kes saavad jagada parimaid tavasid.

Iga-aastane **Euroopa Liidu noorte teadlaste konkurss (EUCYS)** on üks Euroopa tähtsamaid üritusi noorte andekate teadlaste tutvustamiseks. Selle raames kuulutatakse välja riiklikud teaduskonkurssid (noortele vanuses 14–20 aastat), mille võitjad kutsutakse võistlema teiste Euroopa noortega.

COVID-19 pandeemia ja sellega seotud tõkestamismeetmed on näidanud, kui olulised on eluks vajalikud oskused ning meie võime kohaneda, muutustega toime tulla ja üksteise eest kogukonnana hoolt kanda. Sellises olukorras mängivad olulist rolli vastupanuvõime, meediapädevus, kodanikupädevus, finants-, keskkonna- ja tervisealane kirjaoskus. Avatud demokraatliku ühiskonna aluseks on aktiivsed kodanikud, kes oskavad eri allikatest teavet leida, tunda ära väärinfo, teha teadlikke otsuseid, jääda vastupanuvõimeliseks ja tegutseda vastutustundlikult.

Viimase kümne aasta jooksul on üleeuroopalist koostööd selles valdkonnas hõlbustanud **täiskasvanuhariduse Euroopa tegevuskava**. Kuid veel on palju teha, et toetada inimesi eespool nimetatud oskuste omandamisel ning tugevdada täiskasvanute oskuste täiendamise meetmeid,⁴⁹ seda eelkõige madalama tasemega oskuste ja kvalifikatsiooniga inimeste puhul. Siinkohal ei peeta silmas ainult tööks vajalikke oskusi, vaid ka vabatahtlikutööd ja eakaid inimesi, kes samuti vajavad uusi oskusi.

Meede 8 – Eluks vajalikud oskused

Komisjon töötab koostöös liikmesriikidega välja täiskasvanuhariduse Euroopa tegevuskava uued prioriteedid, et täiendada uuendatud Euroopa koostööraamistikku hariduse ja koolituse valdkonnas ning toetada ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamist. Tegevuskava eesmärk on luua kõikehõlmavad, kvaliteetsed ja kaasavad täiskasvanuhariduse süsteemid, mis on kättesaadavad kõigile, sealhulgas eakatele ja eelkõige neile, kes kõige rohkem vajavad juurdepääsu haridusele, sealhulgas kaug- ja e-õppe kaudu. Tegevuskavas seatakse prioriteediks mitteformaalne elukestev õpe ning põlvkonna- ja kultuuridevaheline ning kogukondlik õpe. Kohalikke õppekeskusi, raamatukogusid ning laiemat kogukonda ja kodanikuühiskonda toetatakse koostöö tegemisel, et täiskasvanuid motiveerida ja võimaldada neil õppida, toetades seeläbi nende võimet kriisile vastu panna.

74-aastane Krzysztof osales kohaliku raamatukogu digioskuste kursusel. Talle õpetati, kuidas registreeruda arsti vastuvõtule ja osta internetist rongipiletit. Nüüd on tema uus kirk kohaliku kogukonna küsimustega tegelev jututuba, kus ta korraldab haljasalade laiendamise kampaniat.

⁴⁹ ELT C 484/01, 24.12.2016

3. SELLISTE VAHENDITE VÄLJATÖÖTAMINE, MIS VÕIMALDAVAD INIMESTEL ARENDADA OSKUSI KOGU ELU JOOKSUL

Oskuste tegevuskava kolmandas osas töötatakse välja vajalikud vahendid, et anda kõigile, nii töötajatele, töötutele kui ka mitteaktiivsetele võimalus arendada oskusi kogu elu jooksul. Oskused võivad aidata inimesel kujundada oma karjääri ja korraldada edukalt töökohavahetust. Ainult siis, kui loome tõelise elukestva õppe kultuuri, saame tagada konkurentsivõimelise majanduse ja sidusa ühiskonna ning tagada õiguse kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvatele õppele, nagu on sätestatud Euroopa sotsiaalõiguste samba esimeses põhimõttes.

3.1. Igaühele antakse võimalus õppetegevuses osaleda: individuaalsed õppekontod

Koolituseks vajaliku aja puudumine, koolituskulud ning ebapiisavad teadmised koolitusvajaduse ja -võimaluste kohta on oskuste täiendamisel ja ümberõppel olulised takistused⁵⁰. Otsesed stiimulid koolituseks, näiteks individuaalsed õppekontod, võivad muuta elukestva õppe tegelikkuseks. Nende kaudu pakutakse rahalisi vahendeid, et kohaneda vajalike oskuste pideva muutumisega töökohal või vahetada elukutset või tegevusvaldkonda, sealhulgas kolida teise liikmesriiki. Individuaalse õppekonto abil peaks olema võimalik tagada, et koolitusõigused on ülekantavad ühest töökohast teise liikumisel (või pärast töökoha kaotamist ja töötü olemist uuele töökohale asumisel) ning nende kasutuselevõtu käigus saaks oluliselt parandada juhendamise- ja valideerimissüsteemide ning koolituspakkumiste kvaliteeti ja läbipaistvust.

Seal, kus individuaalseid õppekontosid juba kasutatakse, on nende rahastamine riigiti erinev vastavalt riigi tasandil tehtud strateegilistele valikutele. Näiteks Prantsusmaal on peamiseks rahastamisallikaks tööandjale kehtestatud maksud, Madalmaad aga kavatses kasutada riiklikku rahastamist. Komisjon kavatses õppekontosid analüüsides käsitleda ka seda olulist elementi, võttes eelkõige arvesse VKEde vajadusi.

Lisaks peaks individuaalsete õppekontode abil olema võimalik tagada, et majanduslanguse ajal oleksid koolituste korraldamiseks olemas piisavad rahalised vahendid. Individuaalsed õppekontod võimaldavad inimestel koguda pikema aja jooksul koolitusõigusi, et kasutada neid majandustegevuse vähenemise korral, näiteks juhul, kui inimene töötab lühendatud tööajaga, mis jätab rohkem aega koolitustel osalemiseks. Nii saavad töötajad ka sunnitud tegevusetuse ajal oma oskuste väärtust säilitada ja omandada edukaks töökohavahetuseks vajalikke oskusi.

Meede 9 – Individuaalsete õppekontode algatus

Komisjon hindab, kuidas tõenäoline individuaalsete õppekontodega seotud Euroopa algatus aitab kõrvaldada lüngad, mis takistavad tööealiste täiskasvanute juurdepääsu koolitustele, ja loob neile võimalused tulla edukalt toime üleminekutega tööturul.

Komisjon hindab ka seda, millised tugiteenused ja muud tegurid võiksid individuaalseid õppekontosid toetada. See võiks hõlmata suuniseid koolitusvõimaluste kvaliteedi, valideerimise ja läbipaistvuse kohta, samuti haridus- või koolituspuhkust käsitlevaid sätteid. Oma töös peab komisjon ulatuslikke konsultatsioone liikmesriikide, sotsiaalpartnerite ja kõigi asjaomaste sidusrühmadega.

⁵⁰ Põhineb ELi täiskasvanuhariduse uuringu andmetel.

3.2. Õpiväljundite väärtustamine: mikro kvalifikatsioonitunnistused

See, et töötajatele antakse võimalus kogu elu jooksul oma oskusi täiendada ja ümber õppida, tähendab ka, et kõiki õpikogemusi tuleb nõuetekohaselt väärtustada. Töötajad osalevad üha enam lühiajalistel ja kohandatud koolitustel ning seda tuleks arvesse võtta. Selliseid kursusi võivad pakkuda erinevad haridus- ja koolitusasutused (nt kõrgharidusasutused, kutsehariduse ja -õppe pakkujad, teadusasutused, tööstussektor, sotsiaalpartnerid, kaubandus-, tööstus- või käsitöökogjad ja kodanikuühiskonna organisatsioonid).

Mikro kvalifikatsioonitunnistuste⁵¹ eesmärk on selliste lühiajaliste ja sageli digivaldkonnaga seotud kursuste tulemusi arvesse võtta ning need registreerida. Kõnealused tunnistused võivad hõlbustada liikumist eri haridusteede/-süsteemide vahel ning suurendada paindlikkust. Mikro kvalifikatsioonitunnistused aitavad õppimist paremini isiklikele vajadustele kohandada, edendada uuenduslikumaid ja kaasavamaid lähenemisviise ning hõlbustada juurdepääsu tööturule ja töökohavahetustele. Need võivad hõlbustada ka edasist õppimist, kuna mikro kvalifikatsioonitunnistusi saab kõrgema kvalifikatsiooni omandamiseks kumuleerida, seega võivad inimesed koguda õpitulemusi pikema aja jooksul eri õppeasutustes, valdkondades ja riikides ning e-õppe kavade kaudu ka internetis. Siiani ei ole aga kehtestatud Euroopa standardeid, mis toetaksid mikro kvalifikatsioonitunnistuste kvaliteeti, läbipaistvust ja kasutuselevõttu kogu ELis.

Meede 10 – Euroopa lähenemisviis mikro kvalifikatsioonitunnistustele

Komisjon teeb ettepaneku uue algatuse kohta, et kehtestada Euroopa standardid, mis toetaksid mikro kvalifikatsioonitunnistuste kvaliteeti, läbipaistvust ja kasutuselevõttu kogu ELis. Komisjon teeb eelkõige järgmist:

- töötab koos kõigi asjaomaste sidusrühmadega (avalik-õiguslikud või eraõiguslikud haridus- ja koolitusasutused, sotsiaalpartnerid, kaubanduskogjad ning tööandjad) välja Euroopa standardid kvaliteedi ja läbipaistvuse miinimumnõuete kohta. See suurendab mikro kvalifikatsioonitunnistuste usaldusväärsust ning hõlbustab nende ülekantavust ja tunnustamist kogu ELis;
- uurib koostöös riiklike kvalifikatsiooniasutustega võimalusi mikro kvalifikatsioonitunnistuste lisamiseks kvalifikatsiooniraamistikesse;
- muudab omandatud mikro kvalifikatsioonitunnistuste talletamise ja tööandjale tutvustamise Europassi ja selle digitunnistuste kaudu üksikisiku jaoks lihtsamaks.

Kõnealune algatus põhineb muu hulgas mitteformaalse ja informaalse õppe valideerimist käsitleva nõukogu 2012. aasta soovitusel hindamise tulemustel, mis avaldatakse käesoleva oskuste tegevuskavaga samal ajal.

Ivana on pikka aega töötanud supermarketis laohoidjana. Uus tarkvara võimaldaks neil vähendada jäätmete hulka, kui Ivana ja ta töötajad suudaksid seda kasutama õppida. Pärast tööstusliidu pakutava lühiajalise ja sihipärase koolitusmooduli läbimist saab Ivana mikro kvalifikatsioonitunnistuse, mis tõendab tema uusi oskusi, mida ta saab kasutada nii oma praegune kui ka tulevase tööandja huvides.

⁵¹ Mikro kvalifikatsioonitunnistus on dokumenteeritud märges isiku läbitud väikesemahuliste koolituste õpiväljundite tunnustamise kohta. Märges tehakse kasutajale nähtavaks sertifikaadil, tunnistel või oskumärkel (väljastatakse digitaalsel kujul või paberandjal).

3.3. Oskuste esitlemine: uus Europassi platvorm

Kui inimesel on tema oskusi tõendav tunnistus, peab ta olema suuteline töökoha otsimisel või edasiõppimisel oma oskustest teada andma. Uus tehnoloogia avab võimalused oskusi käsitleva teabe vahetamiseks väljaspool tavapärasest CVd ning inimeste ühendamiseks õppimis- ja töövõimaluste kaudu.

Koos oskuste tegevuskavaga võetakse kasutusele uus Europass, millest peaks saama ELi veebipõhine vahend, mis aitab inimestel edastada tõhusalt teavet oma oskuste ja kvalifikatsioonide kohta ning leida proaktiivselt töö- või õppimisvõimalusi. Europass pakub õppijatele, töötajatele ja töötajatele kõigis ELi ametlikes keeltes tasuta vahendeid ja teavet, et juhtida oma karjääri ja iga õpietappi.

Meede 11 – Uus Europassi platvorm

Uus Europassi platvorm aitab inimestel juhtida oma karjääri kiiresti muutuval tööturul. Tänu uuendatud vahenditele ja teabele Euroopas õppimise ja töötamise kohta võimaldab ajakohastatud platvorm teha järgmist:

- selgitada kasutajatele, kuidas hinnata ja kirjeldada oma oskusi ning kuidas oma kvalifikatsiooni ja kogemusi koolituspakkujatele ja tööandjatele tutvustada, et teha koolituse või töö käigus järgmine samm;
- soovitada Europassi kasutajatele asjakohaseid töökohti (EURES⁵² ja Euraxessi⁵³ tööportaalide kaudu) ning õppimisvõimalusi;
- kasutada oskuste prognoosimist, et anda kasutajatele karjäärimuutuse kavandamisel või teise riiki kolimisel kohandatud teavet oskustega seotud suundumuste ja vajaduste kohta;
- võimaldada haridus- ja koolitusasutustel anda õppijatele välja digitaalseid diplomeid ja tunnustusi üleeuroopalises Europassi digitaalse tõendi vormingus, mis hõlbustab tunnustamist;
- toetada kiirkorras tunnustamist, halduskoormuse ja pettuste vähendamist, toetades kvalifikatsioonide automaatset autentimist tööandjate ja koolituspakkujate poolt. ning
- aidata seaduslikult riigis elavatel rändajatel oma oskusi ja kvalifikatsiooni tutvustada ning hõlbustada nende tunnustamist parema teavitamise kaudu⁵⁴. Uue Europassiga seotakse ka ELi kolmandate riikide kodanike kutsekirjelduse koostamise vahend, mida vastuvõtukeskustes ning varjupaigataotlejate ja pagulaste integreerimist suunavates ja toetavates organisatsioonides praegu kasutatakse.

Daniela on pärast keskkoolist lahkumist töötanud eri tööandjate juures automehaanikuna ning ta ei ole kindel, kuidas oma karjääriga edasi minna. Tänu uuele Europassile saab Daniela luua isikliku Europassi profiili, kuhu on võimalik märkida kõik oma oskused ja kogemused ning üles laadida diplomid ja tunnustused. Europassi kaudu edastatakse Danielale töö- ja koolituspakkumisi ning antakse talle juurdepääs teabele lähikonnas pakutavate nõustamisteenuste kohta ning teabele ELis õppimise ja töötamise kohta.

⁵² EURES on Euroopa tööalase liikuvuse portaal, mis hõlbustab töötajate vaba liikumist kogu ELis. Portaali sisaldab veebipõhist töökohtade andmebaasi ja pakub töötajatele ja tööandjatele mitmesugust teavet ELi-sisese liikuvuse kohta. <https://ec.europa.eu/eures/public/homepage>

⁵³ EURAXESS – „Teadlased liikumises“ <https://euraxess.ec.europa.eu/> pakub teabe- ja tugiteenuseid professionaalsetele teadlastele, toetades teadlaste liikuvust ja karjääri arengut ning tõhustades samal ajal teaduskoostööd Euroopa ja maailma vahel.

⁵⁴ Seaduslikult riigis elavatel rändajatel on jätkuvalt raskusi väljaspool ELi omandatud oskuste ja kvalifikatsioonide tutvustamisega. Vt Teadusuuringute Ühiskeskus (2020), „Foreign Degrees, Region of Birth and Under-utilisation of Tertiary Education in the EU“ („Välismaa kraadid, sünnipiirkond ja kolmanda taseme hariduse alakasutamine ELis“).

4. OSKUSTEGA SEOTUD KÕRGETE EESMÄRKIDE SEADMINE

Selle tegevuskavaga esitab komisjon uue ja dünaamilise lähenemisviisi oskuste poliitikale ELi tasandil, et suunata liikmesriike, toetada kaksiküleminekut ning tagada majanduse taaste COVID-19 pandeemia sotsiaal-majanduslikust mõjust. **Edu saavutamiseks peab elukestev õpe saama tegelikkuseks kogu Euroopas, igas liikmesriigis ja igas piirkonnas.**

Selleks et saavutada tulemusi ning võttes arvesse majanduse taaste ja üha kiirenevate üleminekute mõju, teeb komisjon ettepaneku seada olemasolevatel näitajatel⁵⁵ põhinevad kvantitatiivsed eesmärgid, mille saavutamist jälgitakse kuni 2025. aastani.

Esmalt peame märkimisväärselt suurendama õppimises osalevate täiskasvanute osakaalu – see on ainus võimalus tagada elukestval õppel põhinev lähenemisviis. Selle tagamiseks, et majanduse taaste ja kaksiküleminek oleksid sotsiaalselt õiglased, teeb komisjon lisaks ettepaneku kehtestada konkreetset eesmärgid madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute ja töötute osalemise kohta õppetegevuses.

- 2025. aastaks peaks ELis õppetegevuses igal aastal osalema 120 miljonit täiskasvanut. See hõlmab 50 % täiskasvanud elanikkonna koguarvust ja ligikaudu 540 miljonit selle rühma jaoks ette nähtud koolitust viieaastase perioodi jooksul.
- 2025. aastaks peaks ELis õppetegevuses igal aastal osalema 14 miljonit madala kvalifikatsiooniga täiskasvanut. See hõlmab 30 % madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute koguarvust ja ligikaudu 60 miljonit selle rühma jaoks ette nähtud koolitust viieaastase perioodi jooksul.

Selle näitaja jälgimine koos käesolevas teatises sätestatud meetmetega aitab samuti vähendada madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute osakaalu, mis on praegu 22 % (2019) ja mille puhul Euroopa jääb maha oma ülemaailmsetest konkurentidest.

- 2025. aastaks peaks kahel miljonil ehk ühel viiest tööotsijast olema hiljutine õpikogemus. See hõlmab ligikaudu 40 miljonit selle rühma jaoks ette nähtud koolitust viieaastase perioodi jooksul⁵⁶.

Mis puutub õppe sisusse, siis majanduse taaste ja kaksikülemineku edu tagamiseks on vaja suurt hulka eri oskusi. COVID-19 tõkestamiseks kehtestatud meetmed on näidanud, et digioskused on töö, õppimise ja sotsiaalse suhtluse seisukohalt kriitilise tähtsusega. Seetõttu on neljas jälgimist vajav eesmärk vähemalt põhilisi digioskusi omavate täiskasvanute osakaal.

- 2025. aastaks peaks 230 miljonil täiskasvanul ehk 70 % ELi täiskasvanud elanikkonnast olema vähemalt põhilised digioskused.

Roheüleminek peab olema õiglane ja selle käigus tuleb pöörata erilist tähelepanu neile töötajatele ja piirkondadele, keda see kõige tugevamini mõjutab. Oskused on selle eesmärgi saavutamiseks ülimalt olulised. Praeguses etapis puuduvad keskkonnasäästlike oskuste mõõtmiseks kvantitatiivsed näitajad. Komisjonil on kavas need näitajad välja töötada (meede 6).

⁵⁵ Sageli ei võimalda olemasolevad näitajad arvesse võtta koolituse kvalitatiivset aspekti. On ilmne, et oskuste tegevuskava aitab kaasa ka kvalitatiivsele muutusele, tõstes esiplaanile tööks vajalike oskuste põhimõtte.

⁵⁶ Eeldusel, et koolitus kestab keskmiselt kolm kuud.

Liikmesriike, hariduse ja koolituse pakkujaid, sotsiaalpartnereid, ettevõtjaid, õppijate esindajaid ja kõiki asjaomaseid sidusrühmi kutsutakse üles majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta raames arutama, kuidas neid eesmärke saavutada.

Eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme jälgitakse korrapäraselt Euroopa poolaasta raames⁵⁷. Tulemused avaldatakse iga-aastases ühises tööhõivearuandes ja need annavad analüütilise aluse sihipärasemate riigipõhiste soovituste koostamiseks oskuste, hariduse ja koolituse kohta. Võimaluse korral jälgib komisjon eesmärkide täitmist madala kvalifikatsiooniga inimestele ja töötute kõrval ka soo, geograafiliste piirkondade ja haavatavate rühmade (näiteks puuetega inimesed) lõikes.

Näitajad	Eesmärgid 2025. aastaks	Praegune tase (viimane aasta, mille kohta andmed on kättesaadavad)	Kasv (%)
25–64aastaste täiskasvanute osalemine õppetegevuses viimase 12 kuu jooksul (%) ⁵⁸	50 %	38 % (2016)	+32 %
25–64aastaste madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute osalemine õppetegevuses viimase 12 kuu jooksul (%) ⁵⁹	30 %	18 % (2016)	+67 %
Hiljutist õpikogemust omavate 25–64aastaste täiskasvanud töötute osakaal (%) ⁶⁰	20 %	11 % (2019)	+82 %
Põhilisi digioskusi omavate 16–74aastaste täiskasvanute osakaal (%) ⁶¹	70 %	56 % (2019)	+25 %

Lisaks tuleks veelgi suurendada kutsehariduses ja -õppes osalejate õpirände võimalusi kogu ELis, nagu on ette nähtud uues programmis „Erasmus+“ ja nõukogu soovituses kutsehariduse ja -õppe kohta, milles komisjon teeb ettepaneku suurendada kutsehariduses ja -õppes osalejate liikuvust ELis 6 %-lt 8 %-le.

⁵⁷ Need neli näitajat on seotud Euroopa sotsiaalõiguste sambale lisatud sotsiaalnäitajate tulemustabeliga. Tehakse ettepanek, et lisaks kahele näitajale, millest esimene käsitleb täiskasvanute osalemist õppetegevuses viimase 12 kuu jooksul ja teine põhilisi digioskusi ning mis mõlemad juba kajastuvad sotsiaalvaldkonna tulemustabelis, tuleks kasutusele võtta veel kaks näitajat, mis käsitlevad madala kvalifikatsiooniga ja töötute täiskasvanute osalemist hariduses ja koolitustegevuses. Ka need näitajad on laialdaselt tunnustatud – pärast seda, kui tööhõivekomitee need 2018. aastal heaks kiitis (2019. aasta ühine tööhõivearuanne), on neid kasutatud Euroopa poolaasta raames. Digioskuste näitaja on sama, mida kasutatakse digimajanduse ja -ühiskonna indeksi (DESI) puhul.

⁵⁸ Näitaja väljendab nende 25–64aastaste täiskasvanute osakaalu, kes on küsitlusele eelnenu 12 kuu jooksul osalenud vähemalt ühes formaalses või mitteformaalses haridus- või koolitusmeetmes (välja arvatud juhendajaga töö käigus õppimine). Praegu on selle näitaja allikas ELi täiskasvanuhariduse uuring. Alates 2022. aastast hakatakse selle näitaja puhul allikana kasutama ELi tööjõu-uuringut.

⁵⁹ Näitaja määratlus ja allikad sarnanevad täiskasvanute õppetegevuses osalemist käsitleva esimese näitaja puhul kasutatud määratluse ja allikatega. Peamine erinevus on keskendumine madala kvalifikatsiooniga täiskasvanutele, st täiskasvanutele, kelle formaalne haridus piirdub teise taseme alumise astmega (või on sellest madalam). Seega mõõdetakse kõnealuse näitaja abil nende madala kvalifikatsiooniga täiskasvanute osakaalu, kes on teatanud, et nad osalesid viimase 12 kuu jooksul formaalses või mitteformaalses haridus- ja koolitustegevuses.

⁶⁰ Andmed on kättesaadavad ELi tööjõu-uuringust. „Hiljutine õpikogemus“ tähendab, et vastaja on viimase nelja nädala jooksul osalenud formaalses või mitteformaalses haridus- ja koolitustegevuses.

⁶¹ Seda näitajat käsitlevate andmete allikas on ELi uuring, mis käsitleb info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamist kodumajapidamistes ja üksikisikute poolt.

5. KAVANDATU MUUTMINE TÕELISUSEKS: INVESTEERINGUTE SOODUSTAMINE

Nende kõrgete eesmärkide saavutamine 2025. aastaks nõuab era- ja avalikult sektorilt märkimisväärseid investeeringuid oskustesse. Täiskasvanuhariduses osalemisega seotud üldise eesmärgi saavutamiseks oleks igal aastal vaja hinnanguliselt **48 miljardi** euro ulatuses täiendavaid investeeringuid⁶².

Peale selle nõuab oskuste tegevuskava rakendamine ka lisarahastamist, et tagada erinevate meetmete rakendamine ELi, riigi, piirkonna ja kohalikul tasandil.

5.1.ELi eelarve inimkapitali tehtavate investeeringute toetamiseks ja soodustamiseks⁶³

Komisjoni ettepanekus taasterahastu „Next Generation EU“ kohta nähakse suure eelarvealgatuse osana ette märkimisväärsed vahendid kriisi majanduslike ja sotsiaalsete tagajärgedega toimetulekuks. Komisjon tagab, et tema vahendeid kasutatakse otstarbekalt, et toetada ja soodustada investeeringuid inimkapitali ning edendada soolist võrdõiguslikkust ja kaasatust. Liikmesriike julgustatakse kasutama ELi rahalisi vahendeid, et rakendada tööjõu ümber- ja täiendusõppega seotud riiklike kavasad.

Lähiajal eraldatakse taasterahastu „Next Generation EU“ vahenditest rahastatava algatuse „REACT-EU“ ja praegust 2020. aasta kohandatud finantsraamistikku käsitleva ettepaneku rahastamiseks ühtekuuluvuspoliitika vahenditest 2020.–2022. aastal 55 miljardit eurot. See võimaldab **Euroopa Sotsiaalfondil** näha ette täiendavaid rahalisi vahendeid selleks, et kasutada ära rohe- ja digiüleminekuga kaasnevad võimalused uute oskuste omandamiseks.

Peale selle annab **taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend** liikmesriikidele 560 miljardi euro ulatuses pakutavate toetuste ja laenudena piisavalt võimalusi täiendus- ja ümberõppega seotud algatuste rahastamiseks. Komisjoni 2020. aasta ettepanekus riigipõhiste soovitude kohta keskenduti viivitamatutele meetmetele koroonapandeemia sotsiaal-majandusliku mõju leevendamiseks ning 22 liikmesriigi puhul seati lühiajalisteks prioriteetideks oskused, haridus ja koolitus. **Riiklikud taaste ja vastupidavuse kavad, mille liikmesriigid valmistavad ette juurdepääsu saamiseks asjaomasest rahastamisvahendist eraldatavatele toetustele, peaksid kajastama oskusi kui programmitöö prioriteeti.**

Ajavahemikul 2021–2027 jääb **Euroopa Sotsiaalfond+**, mille kavandatav eelarve on 86 miljardit eurot, täiendus- ja ümberõppega seotud riiklike algatuste puhul oluliseks rahastamisallikaks.

Lisaks toetatakse programmi „Erasmus+“ jaoks kavandatud 24,6 miljardi euroga oskuste arendamist ja rahastatakse teatavaid eespool nimetatud meetmeid, nagu Euroopa ülikoolid, kutsehariduse tipptaseme keskused ja oskustealase valdkondliku koostöö kava. Lisaks võib programmi „Erasmus+“ vahenditest toetada füüsilise ja virtuaalõppega seotud liikuvuse olulist suurendamist kogu ELis, avades uusi õppimisvõimalusi, mis ei pruugi olla kodus kättesaadavad.

⁶² Selle arvestuse aluseks on täiskasvanud õppijate täiendav hulk, mida iga riik vajab 50 % osalusmäära saavutamiseks (võrreldes praeguse osalusmääraga), töötaja ühe koolitustunni kohta tehtavad kindlasummalised riigipõhised maksed, mis hüvitatakse Euroopa Sotsiaalfondist vastavalt komisjoni delegeeritud määrusele (EL) 2019/2170, ja eeldus, et hariduse omandamise või koolituse kestuseks on arvestatud 100 tundi aastas.

⁶³ Selles jaos nimetatud summad on esitatud 2018. aasta hindades.

Programmil „**Euroopa horisont**“ on majanduse taaste puhul võtmeroll eelkõige kaksikülemineku, tööstussektori ja VKEde puhul, kuid sellest toetatakse ka ülikoole ja teadlasi, ajude ringlust ning üliõpilaste ja teadlaste liikuvust. Uue **programmi „Digitaalne Euroopa“** kaudu tehakse investeeringuid akadeemilise panuse suurendamiseks digivaldkonnas, samuti eriotstarbeliste koolitusvõimaluste loomisesse sellistes valdkondades nagu andmed, küberturvalisus ja tehisintellekt, et lahendada probleemid, mis on tingitud sellest, et kõnealuses valdkonnas ei ole praegu piisavalt spetsialiste.

Euroopa tööjõu täiend- ja ümberõppe jaoks võib otsetoetusi taotleda ka muudest allikatest. **Liikmesriikide investeeringuid suure sotsiaalse mõjuga haridus- ja koolitustaristusse**, sealhulgas digitaristusse, saab täiendavalt toetada **Euroopa Regionaalarengu Fondi** ja programmi „**InvestEU**“ kaudu, mis sotsiaalsete investeeringute ja oskuste komponendi raames (kavandatava 3,6 miljardi euro suuruse eelarvetagatisega) võib muu hulgas toetada investeeringuid elutähtsasse taristusse hariduse ja koolituse valdkonnas.

Roheülemineku kontekstis määras komisjon **õiglase ülemineku fondi ja selle kavandatud 40 miljardi euro suuruse kogueelarve** kasutamisel kõigi 27 liikmesriigi jaoks prioriteediks investeeringud roheüleminekuks vajalikesse oskustesse. Oskustesse võib investeerida ka avaliku sektori laenurahastu abil, mis peaks õiglase ülemineku mehhanismile selleks otstarbeks eraldama 25-30 miljardit eurot⁶⁴. On tehtud ettepanek kahekordistada tulevases finantsraamistikus **Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi** ülemmäära, et toetada tööstuse massilise ümberkorraldamise käigus koondatud töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate oskuste täiendamist. Täiendus- ja ümberõppeprogramme rahastatakse ka muudest programmidest, näiteks **moderniseerimisfondist**, et aidata töötajaid piirkondades ja sektorites, mida mõjutab üleminek rohemajandusele.

Komisjon kutsub liikmesriike üles suurendama toetust täiendus- ja ümberõppele, kasutama ainulaadset võimalust mobiliseerida selleks kümneid miljardeid eurosid ELi tulevases eelarvest ning seadma prioriteediks allpool nimetatud meetmed, eelkõige reformid, millega edendatakse oskuste arendamise kavade pakkumist ja kasutuselevõttu.

Komisjon teeb aktiivselt koostööd riigi ametiasutuste ja muude sidusrühmadega, et ELi eraldaks piisavalt vahendeid käesolevas teatises esitatud oskuste tegevuskava eri aspektide toetamiseks. Eelkõige julgustab ja toetab komisjon liikmesriike, et nad seaksid esikohale investeeringud oskustesse, kasutades selleks taaste ja vastupanuvõime rahastamisvahendit, ning jälgiksid Euroopa poolaasta jooksul tehtud edusamme.

Allpool on esitatud mitteammendav ülevaade meetmetest, mida ELi tulevases eelarvest oskuste tegevuskava ja oskuste pakti rakendamiseks on võimalik toetada, kasutades selleks eelkõige taasterahastu „**Next Generation EU**“ vahendeid.

⁶⁴ Ettepanek õiglase ülemineku mehhanismi raames loodava avaliku sektori laenurahastut käsitleva määruse kohta, COM(2020) 453 final.

<p>Investeeringud ettevõtetevahelistesse koolituskeskustesse, kuhu väärtusahelasse kuuluvad ettevõtted saavad koondada töötajatele kohandatud koolitusteks vajalikud ressursid.</p>
<p>Oskustealase valdkondliku koostöö täiustatud kavade kasutuselevõtt riiklikul ja piirkondlikul tasandil.</p>
<p>Oskuste prognoosimise süsteemid, mis töötatakse välja ja võetakse kasutusele selleks, et edastada riiklikul/piirkondlikul ja valdkondlikul tasandil teavet täiendus- ning ümberõppevajaduste, sealhulgas kaksikülemineku kohta, ja mis hõlmavad teabe kogumise, analüüsimise ja levitamise kõiki etappe.</p>
<p>Valitsustevahelise lähenemisviisi raames kavandatud ja välja töötatud ning kaksiküleminekuga seotud riiklike oskusstrateegiade väljaarendamine ja rakendamine, jõupingutuste kooskõlastamine eri poliitikavaldkondade vahel ning sidusrühmade, sealhulgas sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna ja tööturu osaliste ning haridus- ja koolitussektori aktiivne kaasamine.</p>
<p>Kutsehariduse ja -õppe ning õpipoisiõppe reformide rakendamine, mis võib hõlmata investeerimist õppekavade reformidesse, et veelgi rohkem arvestada tööturu vajadusi, rohe- ja digioskuste loomist, paindlikkust ja moodulõppe kasutuselevõttu, kõrgema taseme kutseharidus- ja õppeprogrammide laiendamist, kvaliteeditagamise ja hariduse omandanute edasise tegevuse jälgimise süsteemide loomist, kutsehariduse ja -õppe valdkonna õpetajate ning koolitajate väljaõpet, kutsehariduses ja -õppes osalejate, õpetajate ning koolitajate liikuvuse toetamist ning aruka spetsialiseerumise strateegiatega ja/või piirkondlike innovatsiooni ja majanduskasvu strateegiatega seotud kutsehariduse tipptaseme keskuste loomist.</p>
<p>Otsetoetused VKEdes töötavatele praktikantidele, sealhulgas töötasu, värbamispreemiad ja ajutine sotsiaalkindlustuskate (kuni 12 kuud), samuti koolitajate palgad ja/või nende sotsiaalmaksud, et stabiliseerida ja suurendada kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe pakkumist.</p>
<p>Investeeringud haridus- ja koolitusteenuse osutajate jaoks vajalikesse digiõppeseadmetesse ja -tehnoloogiasse ning tipptasemel tööstusseadmetesse ning -tehnoloogiasse.</p>
<p>Stiimulid digiõppe sisu ja põhiõppekava moodulite väljatöötamiseks kooskõlas tööturu vajadustega, keskendudes digioskustele ja keskkonnasäästlikele oskustele, sealhulgas veebipõhiste koolitusplatvormide kaudu.</p>
<p>Lühikursused, mida korraldatakse ja viiakse läbi selleks, et anda töötajatele rohe- ja digiülemineku käigus loodavate töökohtade ning uute oskusvajadustega seotud ümberõpet, mis muu hulgas hõlmab IKT-algkoolituskursuste ja digitaalse kriisi kursuste korraldamist VKEdele, et pakkuda lühiajalist intensiivkursust IKT-oskuste puudumisest tulenevate probleemide lahendamiseks.</p>
<p>Üldkursused, mis korraldatakse ja viiakse läbi selleks, et õpetada digieksperptidele digiüleminekuks vajalikke kõrgema taseme digioskusi, ning üldkursused, mille eesmärk on koolitada eksperte rohemajandusega seotud roheliste kutseoskuste valdkonnas.</p>
<p>Piirkondlikud ja kohalikud ettevõtlusoskuste keskused idufirmade, ettevõtlike töötajate ja innovaatorite toetamiseks.</p>
<p>Investeeringud haridus- ja koolitussüsteemide kvaliteedi, võrdsuse ning tööturu nõuetele vastavuse suurendamiseks selle tagamiseks, et inimestel oleks tööturul ja ühiskonnas toimetulekuks vajalikud võtmepädevused.</p>
<p>Investeeringud kogukondlikesse täiskasvanuõppekeskustesse, kus igas vanuses inimesed saavad end harida ja vahetada teavet, et ehitada üles vastupanuvõimeline ja sidus ühiskond.</p>
<p>Individuaalsete õppekontode kasutuselevõtuks vajaliku kava väljatöötamine, katsetamine ja kohaldamine.</p>
<p>Stiimulid koolituses osalemise toetamiseks, nt õppelaenu/toetused täiskasvanutele, koolituspuhkuste rahastamine, koolitustoetused töötutele.</p>
<p>Lühendatud tööajaga seotud koolitusprogrammide toetamine, et kaitsta töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid eelkõige töötuks jäämise ohu eest.</p>

5.2. Liikmesriikide ja erasektori oskustesse tehtavaid investeeringuid soodustava tugiraamistiku parandamine

ELi fondid võivad toimida katalüsaatorina, kuid oskustesse investeerimist tuleb rahastada ka muudest avaliku ja erasektori investeeringutest. See tasub end ära: üks täiendus- ja ümberõppesse investeeritud euro annab vähemalt kaks eurot tulu või sääste⁶⁵. Selleks rakendab komisjon lisaks ELi programmidega seotud konkreetsetele rahastamisvõimalustele eri meetmeid, et toetada avaliku ja erasektori investeeringuid oskustesse ja inimkapitali.

Meede 12 – Liikmesriikide ja erasektori oskustesse tehtavaid investeeringute soodustava tugiraamistiku parandamine

Oskustesse tehtavate investeeringute stimuleerimiseks teeb komisjon järgmist:

- uurib, kuidas **eelarveraamistikud** saavad kaasa aidata vastupanuvõimelisema ühiskonna loomisele, toetades reforme ning investeerimist inimkapitali ja oskustesse; see on osa käimasolevast avalikust arutelust, mille komisjon algatas majanduse juhtimise läbivaatamise käigus, mille eesmärk on majanduse taaste, tagades samas riigi rahanduse jätkusuutlikkuse;
- püüab tõhustada suuretevõtete **aruandlust inimkapitali kohta**, sealhulgas töötajate oskuste arendamise kohta. Komisjon uurib ka muid viise, kuidas suurendada ettevõtete poolt inimkapitalile tehtavate kulutuste läbipaistvust, näiteks suurendades nende nähtavust oma raamatupidamisaruannetes;
- teeb riiklike statistikaametitega koostööd seoses **statistikaga, mis käsitleb avaliku ja erasektori investeeringuid täiskasvanute oskustesse**, arendades muu hulgas nn satelliitkontosid, et suurendada oskusi käsitleva aruandluse läbipaistvust rahvamajanduse arvepidamises ja riikide eelarvetes;
- hindab **uuenduslikke rahastamismehhanisme, mis võivad ajendada tegema oskustesse täiendavaid investeeringuid**. Kavandatava tõhustatud programmiga „InvestEU“ nähakse ette võimalus rahastada oskusi ning haridus- ja koolitustegevust, sealhulgas sotsiaalseid tulemusi andvate katseprojektide kaudu, et võimendada sotsiaalsete eesmärkide saavutamiseks tehtavaid erainvesteeringuid. Seepärast uurib komisjon koos Euroopa Investeerimispannga grupi ja teiste rakenduspartneritega mitmesuguste sotsiaalseid tulemusi andvate kavade, näiteks **sotsiaalsete võlakirjade** potentsiaali, et suurendada investeerimist oskustesse.

Mis on sotsiaalne võlakiri?

Sotsiaalne võlakiri on uuenduslik rahastamismehhanism, mille puhul valitsused sõlmivad lepingud sotsiaalteenuste osutajatega, näiteks sotsiaalsete ettevõtete või mittetulundusühendustega, ning investoritega, kes maksavad eelnevalt kindlaksmääratud sotsiaalsete tulemuste, näiteks oskustega seotud tulemuste saavutamise eest⁶⁶. Võlakirjade eesmärk on rahastada sotsiaalteenuseid, eelkõige neid, mis keskenduvad sotsiaalsete probleemide uuenduslikule lahendamisele või ennetusmeetmetele.

Valitsus või vahendaja kasutab seda mehhanismi raha kogumiseks erasektori investoritelt, heategevusorganisatsioonidelt või sihtasutustelt. Need vahendid jagatakse teenuseosutajatele tegevuskulude katmiseks. Kui eelnevalt kokku lepitud mõõdetavad tulemused on saavutatud, alustab valitsus väljamakseid vahendusorganisatsioonile või otse investoritele.

⁶⁵ „A Strategist’s Guide to Upskilling“, PwC, 15. juuli 2019.

⁶⁶ „Understanding Social Impact Bonds“, OECD töödokument 2016, lk 4.

KOKKUVÕTE

On tulnud aeg tegutseda. Käesoleva üleskutsega soovib komisjon seada oskused järgmist viit aastat hõlmava Euroopa poliitilise tegevuskava keskmesse, et muuta õigus elukestvate õppele reaalsuseks ja rakendada Euroopa sotsiaalõiguste samba esimest põhimõtet. Meie majanduse taaste, Euroopa üleilmse konkurentsivõime tugevdamine ja jõupingutused rohe- ja digiülemineku edendamiseks nõuavad sihikindlat oskuste poliitikat. Sel eesmärgil teeb komisjon järgmist:

- kutsub ettevõtjaid, sotsiaalpartnereid ja muid sidusrühmi üles TEGEMA KOOSTÖÖD ambitsioonika oskuste pakti raames;
- arendab TÖÖKS VAJALIKKE OSKUSI, kasutades oskuste arendamisel tulevikku suunatud lähenemisviisi, mis põhineb usaldusväärsetel oskuste prognoosil ning kaasaegsel ja dünaamilisel haridusel ning koolitusel, mis on otseselt seotud tööturu ja ühiskondlike vajadustega;
- VÕIMALDAB INIMESTEL arendada oma oskusi, töötades välja uuenduslikke vahendeid ning muutes õppevormid paindlikumaks ja kättesaadavamaks.

Selle sihi saavutamiseks on komisjon välja töötanud kõrged kvantitatiivsed eesmärgid, mis võimaldavad edusamme igal aastal mõõta. Komisjon kutsub liikmesriike ja kõiki sidusrühmi üles toetama **oskuste revolutsiooni** ja kasutama täiel määral ära taasterahastu „Next Generation EU“ pakutavaid enneolematuid võimalusi.